

Odnos javnosti prema profesiji odgojitelja

Kisić, Izabela

Master's thesis / Diplomski rad

2022

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Teacher Education / Sveučilište u Zagrebu, Učiteljski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:147:791265>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-14**

Repository / Repozitorij:

[University of Zagreb Faculty of Teacher Education - Digital repository](#)

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
UČITELJSKI FAKULTET
ODSJEK ZA ODGOJITELJSKI STUDIJ

Izabela Kisić

ODNOS JAVNOSTI PREMA PROFESIJI ODGOJITELJA

Diplomski rad

Zagreb, rujan 2022.

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
UČITELJSKI FAKULTET
ODSJEK ZA ODGOJITELJSKI STUDIJ

Izabela Kisić

ODNOS JAVNOSTI PREMA PROFESIJI ODGOJITELJA

Diplomski rad

Mentori: izv. prof. dr. sc. Mario Dumančić

mr. sc. predavačica Ana Valjak Čunko

Zagreb, rujan 2022.

Sažetak

Biti odgojitelj nije samo posao. To je profesija koja zahtjeva sustavno i kontinuirano educiranje i usavršavanje u radu. Nakon roditelja, odgojitelji su prvi koji djetetu pružaju utjehu, zabavu i odgoj, pri čemu ih educiraju i u velikoj mjeri doprinose njihovom ranom obrazovanju. Odgojitelji nisu *tete* ili *stričeki* kako ih se od milja zove, oni su profesionalci višeg ili visokog stupnja obrazovanja koji su jednako kao liječnici, ekonomisti, inženjeri, pravnici, arhitekti i ostali stručnjaci studirali, položili državni stručni ispit i samim time se kvalificirali za rad s djecom. Odnos javnosti prema profesiji odgojitelja u korelaciji s razinom poštovanja same profesije upitna je. Kroz teorijski dio rada prikazano je istraživanje literature iz područja odnosa s javnošću i odgojiteljske profesije. Objasnjeni su osnovni pojmovi potrebni za razumijevanje istraživanja kao što su odnosi, javnost i profesija te je napravljen pregled povijesnog razvoja sustava obrazovanja odgojitelja. U svrhu pisanja rada, provedeno je istraživanje s ciljem ispitivanja mišljenja javnosti o poštivanju odgojiteljske profesije te postoje li predrasude vezane uz oslovljavanje odgojitelja. Istraživanje je provedeno na dvije skupine ispitanika, prvu skupinu čine oni koji su budući i sadašnji radnici odgojno – obrazovnog sustava, a drugu skupinu čine oni koji to nisu. Ispitivanje je provedeno anonimnim online upitnikom.

Ključne riječi: odnosi s javnošću, profesija odgojitelja, poštovanje, oslovljavanje

Public attitude towards the profession of preschool education teacher

Summary

Being a preschool education teacher is not just about work. It is a profession that requires systematic and continuous education and improvement in work. After parents, educators are the first to provide comfort, fun and upbringing to the child, educating them and contributing greatly to their early education. Educators are not *aunts* or *uncles* as they are affectionately called, they are professionals of higher level of education who, as much as doctors, economists, engineers, lawyers, architects, and other experts studied, passed the state professional exam, and therefore qualified to work with children. The public's attitude towards the profession of educator correlates with the level of respect for the profession itself is questionable. Through the theoretical part of the paper, the research of literature in the field of public relations and the educational profession is presented. The basic concepts needed to understand research such as relationships, the public and the profession are explained and an overview of the historical development of the educator education system has been made. For the purpose of writing the paper, a study was carried out with the aim of examining public opinions about respect for the educational profession and whether there are prejudices related to the salutation of educators. The survey was conducted on two groups of respondents, the first group consists of those who are future and current workers of the educational system, and the second group consists of those who are not. The examination was conducted with an anonymous online questionnaire.

Keywords: public relations, profession of educator, respect, salutation

Sadržaj

Uvod	1
Odnosi s javnošću	2
Obrazovanje odgojitelja	6
Početci obrazovanja odgojitelja	6
Od srednjoškolske do fakultetske razine obrazovanja	9
Suvremeno obrazovanje	12
Profesija odgojitelja	15
Odgojitelji u medijima	17
Istraživanje	21
Metoda	21
Rezultati i rasprava	22
Budući i sadašnji radnici unutar odgojno – obrazovnog sustava	22
Budući i sadašnji radnici izvan odgojno – obrazovnog sustava	33
Zaključak	40
Literatura	41
Prilog: Anketna pitanja	44
Izjava o izvornosti rada diplomskog rada	48

Uvod

Postoje mnoge studije koje opisuju probleme učiteljskog zvanja, njegov razvojni put, društvene i ostale utjecaje koji su pridonijeli artikulaciji učiteljske profesije, navodeći da se pojam *učitelj* odnosi na sve osobe koje rade u odgoju i obrazovanju na svim razinama – od ranog i predškolskog odgoja, preko osnovnoškolske razine do srednjoškolskih nastavnika. Općenito gledano, odgojiteljsko se zvanje može staviti pod zajednički nazivnik s ostalim učiteljskim zvanjima te se tako i definira u međunarodnim dokumentima, ali sama činjenica da o pitanjima odgojiteljske profesije, njezinim specifičnostima koje upravo čine razliku u odnosu na učiteljsku profesiju, ne postoji ni jedna ozbiljna znanstvena studija, jasno govori koliko je odgojiteljska profesija marginalizirana, čak i u okvirima odgoja i obrazovanja (Fatović, 2016).

Odgojitelj nije činovnik koji rutinski obavlja svoje radne zadatke, već kreativna osoba visoke emotivne osjetljivosti prema djetetu i prema odgojno – obrazovnoj djelatnosti. Ako je ispunjen zanosom i ljubavi prema odgojiteljskom zanimanju, takav intenzivan rad s djecom uzrokuje različita profesionalna oboljenja i zamor, koji je vidljiv u odnosu na druge profesije. Odgojiteljsko i učiteljsko zanimanje u skupini su složenijih zanimanja. Nažalost je još uvijek prisutan jako veliki broj ljudi koji imaju predrasude o poučavanju, kao da je lagan posao, a rijetki su svjesni važnosti zadatka koji stoji pred odgojiteljima, učiteljima i profesorima. U taj veliki broj ljudi spadaju „obični“ ljudi, ali nažalost i učitelji i roditelji, prosvjetne vlasti, članovi školskih odbora, političari, novinari, pa čak i neki sveučilišni profesori koji pripremaju buduće radnike odgojno – obrazovnog sustava (Lučić, 2007).

Rani i predškolski odgoj i obrazovanje, kao temeljni dio odgojno – obrazovne vertikale hrvatskoga društva, još uvijek nije dovoljno percipiran u široj javnosti po svojoj odgojno – obrazovnoj funkciji. Odgojitelji, profesionalci koji posjeduju kompetencije nužne za obavljanje svoje profesionalne uloge u složenom i promjenjivom društvenom kontekstu, nosioci su promjene percepcije u odnosu na samu profesiju i sustav. Odgovornost za kontinuirano unaprjeđivanje odgojno – obrazovne prakse i odgovaranje na rastuće potrebe djeteta, temeljni su elementi razvijanja kurikuluma vrtića usmjerenog na dijete i njegovu dobrobit. Uz unaprjeđivanje profesije to su ključni ciljevi kojima treba težiti kad je riječ o profesionalnom razvoju odgojitelja (Fatović, 2016).

Odnosi s javnošću

Odnos ili relacija određena je veza koju mišljenje pronalazi ili uspostavlja između dvaju ili više predmeta, jedna je od temeljnih kategorija mišljenja. Kao jedna od deset Aristotelovih kategorija mišljenja, u filozofiji, odnos je oblik shvaćanja stanja i zakonitosti pojava. Odnosi ne postoje kao samostalni entiteti, neovisno o stvarima koje su s njima povezane, samo preko konkretnih pojedinačnih predmeta oni se mogu odrediti u prostoru i vremenu (Hrvatska enciklopedija).

Javnost je čovječanstvo općenito, pripadnici nacije, države ili zajednice ljudi. S poduzetničkog stajališta, javnost je bilo koja grupa koja ima stvarni ili potencijalni interes za uspjeh tvrtke ili može utjecati na sposobnost tvrtke da postigne svoj cilj. Pod javnošću se podrazumijeva jedno ili više fizičkih ili pravnih lica i njihovih udruženja, organizacije ili grupe. Pojmu javnosti pripadaju svi građani i udruženja građana koji razmišljaju i razgovaraju o zajednici u kojoj žive te ta razmišljanja formuliraju u kritiku i odbijanje, prijedloge i prihvaćanje, koje javno izražavaju i zastupaju te tako pokušavaju utjecati na javno mišljenje (Wikiwand).

Prema Cutlip, Center i Broom (2003), odnosi s javnošću su funkcija upravljanja koja uspostavlja i održava uzajamno korisne odnose između organizacije i različitih javnosti o kojima ovisi njezin uspjeh ili neuspjeh. Pojedinci i grupe su oduvijek uspostavljali odnose s drugima kako bi zadovoljili obostrane želje i potrebe. Rastući odnosi međuovisnosti u modernom društvu zahtijevaju sve kompleksnije društvene, političke i ekonomske interakcije. S obzirom na to, uspostavljanje i održavanje odnosa na svim razinama društvenih sustava postalo je važnim područjem znanstvenih studija i profesionalne djelatnosti. Primjerice, pojmovi kao što su ljudski odnosi, bračni odnosi i interpersonalni odnosi koriste se pri razmatranju odnosa između pojedinaca. S druge strane, međunarodni odnosi se bave odnosima među nacijama, tim najvećim društvenim sustavima. Mnogi kolegiji i knjige proučavaju navedene odnose, baš kao i odnose u obiteljima, radnim skupinama, grupama, organizacijama i drugim jedinicama društva. Pojam *odnosi s javnošću* vezan je uz upravljanje odnosima između organizacije i javnosti, odnosno jednim od najbrže rastućih područja profesionalne djelatnosti.

U svakodnevnom razgovoru, kao i u medijima, ljudi koriste izraz odnosi s javnošću u raznim kontekstima, ne brinući previše o konciznim definicijama. Na primjer, neki kažu „to su samo

odnosi s javnošću“ kako bi se pogrdno izrazili o onome što smatraju neiskrenim javnim nastupom. Drugi spominju „dobre odnose s javnošću“ ili „izvrsne odnose s javnošću“ dok čitaju novine ili gledaju večernje vijesti, izjednačujući pritom odnose s javnošću sa svime što privlači medijsku pozornost. Mnogi još uvijek gledaju na odnose s javnošću kao pokušaj da se prikrije istina ili da se lošim vijestima pripiše pozitivan predznak. Jedan autor čak sugerira da je pojam odnosa s javnošću „postao široko prihvaćen sinonim za obmanu i lukavštinu“ (Cutlip, Center, Broom, 2003).

Cutlip i suradnici ističu kako su mnogi pokušali točno definirati odnose s javnošću tako što su nabrajali glavne aktivnosti koje sačinjavaju praksu. Dugogodišnji znanstvenik na području za odnose s javnošću, dr. Rex F. Harlow, prikupio je definicije napisane u razdoblju između 1900-ih i 1976. godine. U svakoj definiciji je pronašao glavne elemente i klasificirao njihove središnje ideje. Harlow je želio ustvrditi što odnosi s javnošću *jesu*, a ne što *rade*. Nakon detaljne analize preko 470 definicija, Harlow je ipak objavio onu koja sadrži i pojmove i operativne elemente:

„Odnosi s javnošću su zasebna funkcija upravljanja koja pomaže u uspostavljanju i održavanju uzajamne komunikacije, razumijevanja, prihvaćanja i suradnje između organizacije i njenih javnosti; oni uključuju upravljanje problemima ili temama, pomažu upravi da bude stalno informirana o javnom mnijenju te da djeluje sukladno njemu, definiraju i ističu odgovornost uprave u službi javnog interesa, pomažu upravi da ide u korak s promjenama i korisno ih primjenjuje, služe kao „radarska mreža“ i predviđaju buduće trendove, koriste istraživanje te valjanu i etičku komunikaciju kao svoje glavno oruđe“ (Cutlip i sur., 2003, str. 4).

Mnoge definicije navode sljedeće značajke odnosa s javnošću:

1. Provode planirani i kontinuirani program kao dio upravljanja organizacijom.
2. Bave se odnosima između organizacije i njenih javnosti.
3. Prate svijest, stavove, mišljenja i ponašanja unutar i izvan organizacije.
4. Analiziraju učinke koje politika, postupci i aktivnosti organizacije mogu imati u javnosti.
5. Usklađuju politiku, postupke i aktivnosti za koje utvrde da su u sukobu s javnim interesom i opstankom organizacije.
6. Savjetuju upravu organizacije o uvođenju nove politike, postupaka i aktivnosti koje mogu biti korisne i za organizaciju i za njene javnosti.

7. Uspostavljaju i održavaju dvosmjernu komunikaciju između organizacije i njenih javnosti.
8. Stvaraju specifične promjene u svijesti, stavovima, mišljenjima i ponašanju unutar i izvan organizacije.
9. Njihov rezultat su novi ili očuvani odnosi između organizacije i njenih javnosti (Cutlip i sur., 2003).

Neki znanstvenici pripisuju odnosima s javnošću zaslugu što državni dužnosnici i menadžeri u poduzećima više uvažavaju javnost te pokazuju veću društvenu odgovornost. Drugi primjećuju da odnosi s javnošću potiču organizacije da se brinu za opće dobro i da pridonose sustavu javnog informiranja koji predstavlja nužnu sastavnicu demokratskog društva. Zasluga je odnosa s javnošću da se javna potpora vodstvima organizacija povezuje s njihovim pojačanim osjećajem za društvenu odgovornost i s ambicijom da vlastitim ponašanjem posluže kao primjer. Jedan menadžer je davno rekao kako oni savršeno dobro znaju da *biznis* ne funkcionira na temelju božanskog prava, već na temelju privole čitave zajednice, baš kao i bilo koja druga komponenta društva, jer današnje javno mnijenje koje se katkad čini lakim poput perca, sutra može postati zakon. Odnosi s javnošću pomažu organizacijama da predvide i odgovore na javna stajališta i mišljenja, na nove vrijednosti i životne stilove; da izazovu promjene u biračkom i zakonodavnom tijelu te okolini uopće. Sve ovo čini demokratski proces – baš kao i socijalni, ekonomski i politički sustav – učinkovitijim u ispunjavanju socijalnih potreba. Bez djelotvornih odnosa s javnošću, organizacije postaju neosjetljive na promjene koje se oko njih zbivaju te, gubeći korak s okolinom, postaju neučinkovite. Pomoću sustava za javno informiranje, odnosi s javnošću omogućuju građanstvu da dođe do informacija (Cutlip i sur., 2003).

Djelatnici za odnose s javnošću grade javnu upućenost i razumijevanje, promiču raspravu i iznošenje mišljenja na konkurentskom tržištu ideja, i to o temama kao što su potreba za socijalnom reformom, uzorci oštećenja ozonskog omotača, vrijednost novog javnog pametnog sustava, posljedice ograničenja u međunarodnoj trgovini ili potreba za dobrovoljnim davanjem krvi i organa. Odnosi s javnošću služe dobru otvarajući javne forume svim glasovima, uključujući i glasove beskućnika i nemoćnih koji bi, zbog nedovoljne medijske pažnje, inače ostali zanemareni. Odnosi s javnošću služe općem dobru posredovanjem u sukobima i izgradnjom konsenzusa potrebnog za održavanje društvenog poretka. Njihova je društvena funkcija ispunjena kad neznanje, prisila i nepomirljivost uspiju zamijeniti znanjem, kompromisom i prilagodbom. Drugim

riječima, odnosi s javnošću olakšavaju prilagodbu i očuvanje društvenih sustava koji ispunjavaju naše fizičke i društvene potrebe. Na koncu, odnosi organizacije su odgovornost uprave poduzeća. Savjetnik za odnose s javnošću Henry DeVries rekao je kako su odnosi s javnošću su 'šefovski' posao kojim se grade snažne veze s ključnim skupinama u razvoju i uspjehu organizacije. Jednom kad uprava usvoji ovakvo stajalište, odnosi s javnošću se šire i postaju dio kulture organizacije. Ukratko, politika i aktivnosti poslodavaca, klijenata i djelatnika za odnose s javnošću često definiraju svakodnevnu praksu. S druge strane, razvoj koncepata i profesionalni poziv odraz su promjenjive potrebe organizacije da se prilagodi globalnom, multikulturalnom društvu. U svom naprednijem obliku, odnosi s javnošću su odgovor na dugoročne društvene potrebe, a ne na trenutačne interese, pa stoga nikad ne zanemaruju nepoželjne nuspojave i negativne posljedice za društvo. Ako djelatnici za odnose s javnošću prihvate društvenu odgovornost i vladaju se s njom u skladu, i drugi će shvatiti i adekvatno vrednovati njihov doprinos, organizaciji i društvu. Profesionalci za odnose s javnošću, koji pomažu organizacijama da uspostave i održe uzajamno korisne odnose, zapravo ispunjavaju temeljnu funkciju upravljanja koja utječe na društvo u cjelini. Oni potiču organizacije na društvenu odgovornost i promiču ključnu ulogu odnosa s javnošću u održavanju društvenog poretka. Ovaj koncept odnosa s javnošću podrazumijeva moralnu predanost ideji harmonične prilagodbe međuovisnih elemenata društva (Cutlip i sur., 2003).

Obrazovanje odgojitelja

Obrazovanje odgojitelja, kao i status odgojitelja u društvu, mijenjao se kroz povijest. Ustanove odgoja i obrazovanja djece rane i predškolske dobi kakve poznajemo danas nekoć su bile organizirane veoma drugačije. Najčešći oblik ustanove služio je sustavu socijalne skrbi i zaštite djece, a u njima su radili odgojitelji za čije je obrazovanje bio potreban tečaj. Nova shvaćanja i pogledi na dijete i djetinjstvo utjecali su na razvoj odgojiteljske profesije. Zbog kompleksnosti odgojiteljskog posla, uočena je potreba za višim stupnjem obrazovanja i stjecanjem dodatnih kompetencija profesionalnim usavršavanjem i cjeloživotnim učenjem (Matić, 2020).

Počeci obrazovanja odgojitelja

Pojava institucionalnog predškolskog odgoja, kako u svijetu tako i u Hrvatskoj, vezana je prije svega uz ustanove socijalne skrbi (domovi za nezbrinutu djecu i slično). Cijeli je predškolski sustav bio uspostavljen radi pomoći djeci iz socijalno ugroženih sredina i imao je prije svega kompenzacijsku ulogu. Tijekom vremena, sukladno razvoju znanosti, primarno pedagogije i psihologije, uočen je golemi odgojno – obrazovni potencijal različitih ustanova za zbrinjavanje i odgoj predškolske djece kao što su čuvališta i dječja skloništa, te takve ustanove postupno iz sustava socijalne skrbi prelaze u sustav odgoja i obrazovanja. Prva predškolska ustanova u našoj zemlji osnovana je 1432. godine u Dubrovniku. Nosila je ime *Dom milosrđa*, a bila je namijenjena zbrinjavanju izvanbračne i napuštene djece. S vremenom otvaraju se i u drugim gradovima (Zadar 1452., Šibenik 1612., Rovinj 1616.). Zavodi za odgoj djece do pete godine života otvaraju se 1832. godine. Godine 1842. otvara se čuvalište za predškolsku djecu u Karlovcu. U Zagrebu se 1855. godine otvara *pjestovalište* za malu djecu, a zatim i prvo *zabavište* 1872. godine. Vrlo je karakteristično da se prve institucije predškolskog odgoja otvaraju privatnom inicijativom redovnica, pojedinaca članova 'humanitarnih' društava i gotovo redovno na osnovi građanskog humanizma, tj. milosrđa prema siromašnoj djeci, a tek kasnije radi potrebe predškolskog odgoja djece. Na napredak predškolskog odgoja djece u to su vrijeme utjecale pedagoške ideje Friedricha Frobela (1782. – 1852.). U našoj zemlji, Stjepan Basariček (1848. – 1918.) na *Prvoj općoj učiteljskoj skupštini* u Zagrebu 1871. godine zagovara potrebu uključivanja djece predškolske dobi u *dječja zabavišta*. Za cjelokupno ovo razdoblje karakteristično je socijalno – dobrotvorno

shvaćanje ustanova za predškolsku djecu te da u njima ne radi posebno stručno – pedagoški kvalificirano osoblje nego neke *naprednije* žene (Mendeš, 2010).

S razvojem ustanova za zbrinjavanje i odgoj djece predškolske dobi postupno sazrijeva i ideja o potrebi za stručno – pedagoški obrazovanim osobljem za rad u njima. Godine 1880. pokrenut je u Zagrebu prvi *tečaj za izobrazbu zabavišnih učiteljica* koji je djelovao na *Učiteljskoj školi*. Tijekom jedne školske godine, koliko je „obuka“ trajala, polaznice su dobile osnovna pedagoška znanja za rad u dječjim zabavištima kao što su teorija rada u zabavištu, crtanje i ručni rad, pjevanje i sviranje, pouke o zdravlju, gimnastika i tjelesno vježbanje. Uvjet za upis tečaja za zabavišne učiteljice bila je završena ženska škola, niža gimnazija ili građanska škola. Tečajevi za zabavišne učiteljice održavaju se i nekoliko idućih godina. Kroz ove tečajeve obrazovan je prvi stručni kadar za rad u predškolskim ustanovama. Prva škola za učiteljice zabavišta osnovana je 1883. godine, a do kraja stoljeća osnovano je još pet njih. Zadaća tečaja je da se učenicama pruži toliko obrazovanja koliko je budućim učiteljicama u zabavištu potrebno, da nauče razumjeti narav djece, da točno i temeljito upoznaju svrhu i način odgajanja i da pribave vještinu i sigurnost u izvršavanju dužnosti koje imaju. Do početka tridesetih godina 20. stoljeća postupno se širi mreža predškolskih ustanova. Kako se povećao broj djece uključene u predškolske ustanove, kao učiteljice u njima zapošljavaju se i diplomirane učiteljice koje su završile učiteljske škole te se tako zadovoljava potreba za stručnim kadrom u tim ustanovama (Mendeš, 2010).

Tridesetih godina 20. stoljeća različiti oblici ustanova za zbrinjavanje i odgoj djece predškolske dobi dobivaju naziv *dječja skloništa*. U dječjim skloništima provodi se odgojni rad prema tada najnaprednijim pedagoškim shvaćanjima. Organiziraju se spontane i didaktičke igre, uvodi se sistem pokretnih igara, djeca crtaju, modeliraju i slično. Učiteljice dječjih skloništa okupljaju se u *Udruženju učiteljica dječjih skloništa grada Zagreba*, koje je osnovano 1934. godine. Udruženje osniva stručnu biblioteku, organizira seminare, predavanja, praktične radove, povezuju se preko naprednog učiteljskog pokreta s pedagogima, liječnicima, književnicima, arhitektima i ostalim stručnjacima raznih područja znanosti. Isto tako, ostvaruje se zahtjev Udruženja da dvije grupe odgajateljica budu upućene u Prag i Beč u svrhu poučavanja sistema odgoja i zaštite djece u odgovarajućim ustanovama. Unutar Udruženja izrasta ideja o potrebi otvaranja posebne škole za učiteljice dječjih skloništa. Ideja je prihvaćena od mjerodavnih državnih tijela i 1939. godine Ministarstvo socijalne politike otvara *Školu za učiteljice dječjih skloništa* u

selu Rude kraj Samobora, koja traje dvije godine, s predviđenim sistemom dopunskog usavršavanja. Uz školu djeluje dom za učenice te vježbaonica poznata pod nazivom *mala škola*. Škola za učiteljice dječjih skloništa na vrlo naprednim osnovama obrazuje stručni kadar, a kao nastavnici djeluju istaknuti pedagozi, psiholozi, liječnici i učiteljice iz zagrebačkih dječjih skloništa. Osnovna karakteristika plana i programa te škole bila je što se poklanjala potrebna pažnja psihologiji djeteta predškolske dobi i što se nastojalo da polaznici teoretski i praktički se upoznaju sa suvremenim oblicima, sadržajima i metodama rada s predškolskom djecom, kao i sa suvremenom organizacijom i opremom predškolskih ustanova. Vježbaonicu prozvanu *mala škola* polaze djeca u dobi dvije do šest godina. Mala škola raste uz livadicu, koja se također postepeno pretvara u dječje igralište. Započinje jedna predškolska pedagoška poema srca, uma i rada, koju teško ugrožava rat i okupacija (Mendeš, 2010).

Završetkom Drugog svjetskog rata osjetila se velika potreba za različitim ustanovama za zbrinjavanje i odgoj djece predškolske dobi. Država se suočila s potrebom zbrinjavanja predškolske djece koja su ostala bez roditelja, ali i s potrebom zbrinjavanja predškolske djece dok su im roditelji na posu. Valja napomenuti da je poslijeratno vrijeme razdoblje velike industrijalizacije. Kako se velik broj djece uključuje u različite predškolske ustanove, naglo se širi njihova mreža i javlja se problem postojanja stručnog kadra u ustanovama. Godine 1945. Ministarstvo socijalne politike NR Hrvatske otvara *Socijalno – pedagošku školu u Zagrebu*, koja putem različitih tečajeva osposobljuje prvi stručni kadar za predškolske ustanove, a provodi i doškolovanje zaposlenog nestručnog osoblja te se tako osposobljava kadar s nešto većom stručnom spremom. Na tečajeve su se upisivale kandidatkinje s barem četiri razreda srednje škole. Godine 1946. škola je preimenovana u *Školu za odgajatelje*, koja sve do 1949. provodi tečajno obrazovanje odgojitelja kao i doškolovanje nestručnog kadra. Vremensko trajanje tečajeva broji se u mjesecima, tri, šest ili osam mjeseci. Opseg dobivenog znanja stavlja se na elementarno teorijsko pedagoško – psihološko obrazovanje, a još više na metodičko osposobljavanje za praktično izvođenje odgojno – obrazovnog rada u dječjim obdaništima, dječjim vrtićima koji djeluju u sastavu obdaništa i dječjim zabavištima. U nastavnom planu i programu tečaja za pomoćne odgojitelje (1947./48.) zastupljeni su ovi predmeti: anatomija i fiziologija, anatomsko – fiziološki razvoj djeteta, opća higijena, lična higijena, zarazne bolesti, prva pomoć, prehrana i kućanstvo, tjelesne vježbe, dječje igre i pjesmice, organizacija socijalne zaštite, pedagogija te praktični rad. Iz nastavnog plana ovog tečaja vidljivo je da je socijalno usmjeren. Kako je djelomice zadovoljena potreba za stručnim kadrom, počinje se

razmišljati o otvaranju škola za odgojitelje u četverogodišnjem trajanju, koje bi bile izjednačene s tadašnjim učiteljskim školama. Prije realizacije te ideje, u školskoj godini 1947./48., u Učiteljskoj školi u Zagrebu provedena je bifurkacija, što je značilo da su se učenice trećeg razreda mogle opredijeliti za odgojiteljice i učiti o predškolskom odgoju (Mendeš, 2010).

Od srednjoškolske do fakultetske razine obrazovanja

Školske godine 1949./50. u Zagrebu se otvara redovna *Škola za odgajatelje predškolske djece*, koja je osnovana od strane Ministarstva prosvjete NR Hrvatske. Škola ima rang potpune srednje škole i školovanje traje 4 godine. Učenici po završetku dobivaju zvanje odgajatelja predškolske djece i raspoređuju se na rad najvećim dijelom u dječje vrtiće, ali i u dječje domove za predškolsku djecu. Nastavni planovi i programi od osnivanja škole više su se puta mijenjali. Težište pedagoške grupe predmeta u ovim školama postavljeno je na problematiku odgoja djece predškolske dobi, a to je učinjeno i nekim nastavnim predmetima, kao npr. u književnosti, ručnom radu, likovnom, muzičkom i fizičkom odgoju. Uz opće obrazovne predmete – hrvatski jezik, strani jezik, matematika, povijest, filozofija i ostali, od drugog razreda počinju se svladavati opća pedagogija i psihologija. U trećem i četvrtom razredu zastupljeni su predmeti predškolskog odgoja, dječja psihologija, kazalište lutaka, praktični rad i drugi. Nastavni predmeti muzika, crtanje, ručni rad i fizički odgoj sadržavali su i metodiku rada s predškolskom djecom. Godine 1964./65. stupio je na snagu novi nastavni plan i program za srednju odgojiteljsku školu. Nastavni plan i program sastojao se od tri dijela: predmeta općeobrazovnog karaktera (hrvatski jezik, povijest...), predmeta pedagoškog karaktera (pedagoška pedagogija s osnovama opće pedagogije, metodika odgojnog rada, psihologija...) i praktične nastave, odnosno metodičkih vježbi. Dvije školske godine kasnije uveden je i dramski odgoj. Centralno mjesto u skupini predmeta stručno – pedagoškog karaktera zauzima predškolska pedagogija s osnovama opće pedagogije. Značajno mjesto u nastavnom planu i programu pripada metodici odgojnog rada, koja obuhvaća metodiku svih odgojnih područja zastupljenih u predškolskoj ustanovi – materinski jezik, upoznavanje prirode i društvene sredine, elementarni matematički pojmovi, muzički i likovni odgoj i razvoj pokreta, u skladu s tadašnjim programom odgojno – obrazovnog rada u dječjem vrtiću (Mendeš, 2010).

Reforma srednjeg obrazovanja sredinom sedamdesetih godina dvadesetog stoljeća zahvatila je i sustav obrazovanja odgojitelja predškolske djece, koji se ostvaruje u *centrima usmjerenog*

obrazovanja sa završnošću i zanimanjem – *suradnik u predškolskom odgoju* na razini srednje škole. U većim centrima usmjerenog obrazovanja koji obrazuju suradnike u nastavi, suradnike u slobodnom vremenu i slično obrazuju se i suradnici u predškolskom odgoju. Kao što je i danas, i tada je teorija bila jedno, a praksa drugo: suradnici u predškolskom odgoju u praksi se nisu mogli zaposliti te su nastavili studij predškolskog odgoja na nekom od fakulteta. Nastavni plan i program za usmjerenje *suradnika u predškolskom odgoju* donesen je u rujnu 1977. godine. Nakon osnovne škole, učenici pohađaju prvi i drugi razred opće srednje škole da bi se u odabrani program upisali u trećem razredu. Obrazovanje za struku odvija se u trećem i četvrtom razredu, to jest tijekom četiri semestra. U nastavnom planu i programu zastupljeno je šesnaest nastavnih predmeta. Predmeti u nastavnom planu i programu mogu se svrstati u *općeobrazovne* (strani jezik, matematika...) i *stručne* (predškolska pedagogija s osnovama opće pedagogije, metodika odgojno – obrazovnog rada, dramski odgoj, higijena predškolskog djeteta...). Posebna se pažnja posvećuje pedagoškoj grupi predmeta. Nastavni program *predškolske pedagogije s osnovama opće pedagogije* komponiran je tako da se nakon temeljnih pojmova iz opće nadograđuju sadržaji predškolske pedagogije. Kroz nastavu *metodike odgojno – obrazovnog rada* učenici se upoznaju sa specifičnostima pojedinih odgojnih područja koja su zastupljena u predškolskom programu (Mendeš, 2010).

Tijekom druge polovice osamdesetih godina provedena je nova reforma srednjeg obrazovanja. Nije bilo više opće srednje škole nego se u odgovarajuće obrazovne profile učenici upisuju po završetku osnovne škole, s tim da se kroz određene nastavne predmete koji su zastupljeni u prvom i drugom razredu učenici polako uvode u struku. Temeljna koncepcija u odgojno – obrazovnoj struci je u programskom kontinuitetu koji traje šest godina (4+2). Prva i druga godina obuhvaćaju uvođenje u struku (hrvatski ili srpski jezik s književnošću, glazbena, likovna, tehnička kultura, zemljopis, izborna nastava), dok je četvrta godina dio programa za obrazovanje za zanimanje (pedagoška, psihološka, zdravstvena zaštita, školska higijena), a peta i šesta godina ostvaruju se na visokoškolskim institucijama – filozofskom ili pedagoškom fakultetu, što je prirodni produžetak struke. Novi nastavni plan i program obrazovnog profila *odgojitelj predškolske djece* ne predviđa više završnost programa na razini srednje škole. Na taj je način povezano obrazovanje koje traje četiri godine u srednjoj školi s obrazovanjem koje traje dvije godine u visokoškolskoj ustanovi. Ovim načinom obrazovanja odgajatelji su po završetku osposobljeni za samostalno vođenje cjelokupnog odgojno – obrazovnog rada s djecom predškolske

dobi, od navršene prve godine do polaska u školu u radnim organizacijama predškolskog odgoja (dječjim jaslicama i vrtićima, maloj školi i drugima). Stručne i metodičke programske osnove koncipirane su tako da odgajatelju pružaju teorijska i praktična znanja, koja su mu potrebna za samostalno i kreativno planiranje, programiranje i izvođenje svih oblika njege i odgojno – obrazovnog rada s djecom predškolske dobi (Mendeš, 2010).

Zahtjev za izobrazbom odgojitelja predškolske djece na višoj razini, istaknut krajem pedesetih godina u vrijeme reforme cjelokupnoga školskog sustava, ostvario se školske godine 1969./70. kada je na *Pedagoškoj akademiji u Zagrebu* pokrenut studij *predškolskog odgoja*, to jest osnovana je *Katedra za predškolski odgoj*. Studij predškolskog odgoja traje dvije godine, a mogu ga upisati maturantice gimnazija ili škole za odgojitelje. U prvo vrijeme studij se organizira isključivo na Pedagoškoj akademiji u Zagrebu, a s vremenom se pokreće i u drugim gradovima, Splitu, Osijeku i Rijeci. U okviru studija posebna se pažnja posvećuje predškolskoj pedagogiji, metodici odgojno – obrazovnog rada te muzičkom, likovnom i fizičkom odgoju s metodikom. Godine 1978. stupio je na snagu novi nastavni plan i program studija predškolskog odgoja koji se studira na filozofskom ili pedagoškom fakultetu. Naziv novog obrazovnog profila je *odgojitelj predškolske djece*. Novi nastavni plan i program predviđa opće i zajedničke programske osnove (Opća pedagogija, Didaktika, Psihologija odgoja i obrazovanja, Strani jezik), te stručno – metodičke programske osnove (Predškolska pedagogija, Psihologija ranog djetinjstva, Metodika odgojno – obrazovnog rada, Kultura govorenja i pisanja, Dječja književnost, Lutkarstvo i scenski izraz, Filmska i RTV kultura, Likovni odgoj s metodikom, Glazbeni odgoj s metodikom, Tjelesni odgoj s metodikom). U skladu s reformom srednjeg usmjerenog obrazovanja sredinom osamdesetih godina dvadesetog stoljeća, redefiniira se i studij predškolskog odgoja, koji se nadovezuje na četiri godine obrazovanja u srednjoj školi za obrazovni profil odgojitelj predškolske djece. Novost je nastavak obrazovanja na visokoškolskoj ustanovi bez razredbenog postupka za one kandidate koji su završili navedeno obrazovanje u srednjoj školi. Nastavni plan i program zadržao je kolegije iz prethodnog nastavnog plana i programa, s tom razlikom što je došlo do promjene u satnici nekih kolegija. Kolegiji zastupljeni u studijskom programu jesu: Kultura govorenja i pisanja, Dječja književnost, Strani jezik, Marksizam i socijalističko samoupravljanje, Općenarodna obrana i društvena samozaštita, Zdravstvena zaštita i njega predškolskog djeteta, Lutkarstvo, Psihologija ranog djetinjstva, Razvojna psihologija, Opća pedagogija, Predškolska pedagogija, Pedagogija djece s teškoćama u razvoju, Likovne tehnike, Likovni rad s metodikom,

Sviranje, Glazbena kultura s metodikom, Tjelesna i zdravstvena kultura s metodikom, Metodika odgojno – obrazovnog rada i Metodika rada s djecom s teškoćama u razvoju. Kolegiji u studijskom planu i programu doživjeli su manje promjene 1988. godine. Tako je kolegij Metodika odgojno – obrazovnog rada podijeljena na dva nova predmeta: Metodika hrvatskog ili srpskog jezika i Metodika upoznavanja okoline i početnih matematičkih pojmova. Neki su kolegiji izostavljeni, kao što su Likovne tehnike, a uvedeni su neki novi, kao što su Osnove informatike i Filmska, radio i TV kultura (Mendeš, 2010).

Suvremeno obrazovanje

Demokratske promjene u hrvatskom društvu koje su se dogodile devedesetih godina prošlog stoljeća donijele su promjene i u sustavu obrazovanja odgojitelja. Socijalizam kao ideologija se napušta te je promjenu u uređivanju predškolske djelatnosti donio dokument Programsko usmjerenje odgoja i obrazovanja iz 1991. godine koji polazišta pronalazi u pluralizmu i slobodi u primjeni pedagoških ideja i koncepcija, demokratizaciji društva te različitostima u vrstama i oblicima provođenja programa. Navodi kako se osoba koja provodi odgojno – obrazovni rad u dječjem vrtiću naziva odgajateljem koji treba postići visokoškolsku razinu obrazovanja kao i kontinuirano stručno usavršavanje te napredovanje. Nakon što je Republika Hrvatska prebrodila teška vremena rata, posljedice su vidljive u svakom aspektu društva pa tako i u sustavu obrazovanja. Što se tiče konkretno područja odgoja i obrazovanja, osnivaju se učiteljski fakulteti te visoke učiteljske škole u Rijeci, Zagrebu, Osijeku, Čakovcu, Splitu, Petrinji te Puli te se studijski programi organiziraju u skladu sa sveučilišnom autonomijom. Prijedlog razvojno – humanističke koncepcije predškolskog odgoja navodi da su zadaće odgojitelja organiziranje i provođenje različitih djelatnosti i sadržaja kako bi se potaknulo razumijevanje fizičkog i društvenog okruženja djece, njihovo samopouzdanje, samoizražavanje i socijalizirano ponašanje. Odgojitelj je dužan voditi i organizirati djelatnosti djece radi unaprjeđivanja njihova društvenog, osjećajnog, tjelesnog i umnog razvoja te se po prvi put spominje i uloga odgajatelja kao promatrača njihova procesa razvoja i postignuća. Stručna literatura iz ovog razdoblja većinom počiva na razumijevanju djeteta i njegovih potreba. U ovom razdoblju donesen je još jedan važan dokument, odnosno Zakon o predškolskom odgoju i naobrazbi iz 1997. godine prema kojem, s djecom od prve godine života do polaska u osnovnu školu, rade odgojitelji koji imaju stručnu spremu, položen stručni ispit te

zdravstvenu sposobnost za obavljanje poslova njege, odgoja i obrazovanja djece. Ono što je specifično za ovo razdoblje kada govorimo o obrazovanju odgojitelja je trajanje studija. Odgojitelji su se obrazovali na dvogodišnjim studijima na već navedenim Visokim učiteljskim školama (Split, Pula, Petrinja, Čakovec) te na Učiteljskoj akademiji u Zagrebu. Takav oblik obrazovanja odgojitelja naišao je na kritike kada se govori o praktičnoj kompetenciji odgojitelja. Znanje stečeno na fakultetu je, zbog nedostatka prakse, teško upotrijebiti u svakodnevnom radu. Studij organiziran na takav način onemogućavao je postizanje promjena kojima se težilo jer metodička rascjepkanost predmeta nije odgovarala tada novom, humanistički – razvojnom pristupu i zahtijevao je promjene u obrazovanju odgojitelja (Matić, 2020).

Upravo zbog promjena koje su se događale u predškolskom odgoju, veći dio sveučilišnih centara pristupio je promjenama u trajanju obrazovanja odgojitelja s dvije na tri godine. Na samom početku 21. stoljeća, Republika Hrvatska potpisala je Bolonjsku deklaraciju koja je označavala reformu visokog obrazovanja, što je značilo uvođenje studiranja na dvije razine, preddiplomskoj i diplomskoj, uvođenje diplome suplement (dodatka diplomi) koja je omogućila veću međunarodnu zapošljivost svih građana europskih zemalja. uvođenje ECTS bodova, veću mobilnost studenata i naposljetku, promicanje europske suradnje u svrhu kvalitetnijeg nastavnog programa. Visoka učilišta zadržala su pravo autonomije i sami su izrađivali studijske elaborate u skladu sa suvremenim shvaćanjem profesije o kojoj se radi. Sada su zbog Bolonjske deklaracije svi studiji produženi s dvije na tri akademske godine, a student je po završetku stjecao naziv *stručni prvostupnik predškolskog odgoja* kako bi bio usklađen sa zahtjevima organizacije i izvedbe studija za odgojitelja predškolske djece, ali kada se obrazovanje odgojitelja usporedilo sa srodnim zanimanjima, uočena je određena razina nesklada. Odgojitelji su ostali zakinuti za kvalitetnu pripremu i izradu znanstvenih radova, kao i mogućnosti za napredovanje u viša zvanja. Zbog toga se ukazalo na potrebu za reformom sveučilišnog obrazovanja odgojitelja (Matić, 2020).

Pokretanje diplomskih studija predstavlja pokazatelj rada na razvoju i profesionalizaciji odgojiteljske profesije te se time otvara put za razvoj ozbiljne znanstvene djelatnosti i pokretanju različitih istraživanja koja mogu pomoći u demarginalizaciji i profesionalizaciji odgojiteljske profesije. Sveučilišno obrazovanje odgojitelja na diplomskoj razini predstavlja novi početak procesa definiranja kriterija i promoviranja kvalitete odgojitelja i njihovog obrazovanja, a samim time i društvenog statusa. Nakon uvedenih promjena u obrazovanje odgojitelja, 2009./10.

akademske godine na Učiteljskom fakultetu u Rijeci i Fakultetu za odgojne i obrazovne znanosti u Osijeku započinje se izvoditi program diplomskog studija Rani i predškolski odgoj i obrazovanje što je predstavljalo veliki iskorak za cjelokupni sustav. Kroz sljedećih nekoliko godina diplomski se studij uveo i na ostalim sveučilištima u Republici Hrvatskoj. Obrazovanjem odgojitelja te otvaranjem mogućnosti za stjecanje visoke stručne spreme, podignuta je profesija odgojitelja na višu razinu kako za samo društvo, tako i za odgojitelje. Nakon institucijskog obrazovanja, odgojitelj ne staje na tome. Tijekom svog radnog vijeka konstantno se profesionalno usavršava i obrazuje. Upravo nova saznanja mu omogućuju da unaprijedi svoju praksu, bolje shvati odgojno – obrazovni proces te mu daju priliku za suradnju s drugim odgojiteljima i stručnim suradnicima (Matić, 2020).

Profesija odgojitelja

Nakon svih promjena i potrebe za unaprjeđenjem obrazovanja odgojitelja kao rezultatom promjena u radu, u mnogim krugovima ćemo se još uvijek susresti s pitanjem je li odgojiteljsko zvanje profesija. Kako bismo odgovorili na to pitanje, potrebno je definirati značenje riječi profesija, kako se postiže njezin status i što ona uopće jest.

Prema Klaiću (1984), riječ *profesija* navedena je kao stalno zanimanje, vrsta zanimanja koja služi kao izvor egzistencije. Po Hrvatskoj enciklopediji, profesija je zanimanje koje ima, više ili manje specificiran, monopol nad nekim kompleksnim dijelom znanja i praktičnih vještina za koje je potrebno dugotrajno školovanje (tako zvano visoko obrazovanje), te tako postaje prepoznatljivo u društvu. Za neko profesionalno djelovanje (liječnici, pravnici, svećenici, sveučilišni profesori) postoji i pravna sankcija kojom društvo želi osigurati kvalitetu usluga. Oblikovanje profesija u današnjem obliku usko je vezano uz nastanak sveučilišta i sekularizaciju znanja. Profesionalizacija suvremenih društava je proces u kojem se iz zanimanja, postojećih profesija te međuprofesionalne dinamike oblikuju nove profesije. Zanimanje postaje profesijom kada do određenog stupnja razvije i sistematizira sklop teorijskih znanja i tehnika za davanje određene stručne usluge. Institucionalnu osnovu nastanka profesije čini stvaranje visokoškolskih obrazovnih institucija koje sustavno razvijaju i prenose znanje. Profesije tada osnivaju profesionalna udruženja i utvrđuju etičke kodekse kojima reguliraju svoje djelovanje. Profesije se mogu podijeliti na tri skupine. Prvu skupinu čine klasične profesije, liječnici, pravnici i profesori, koje su prve nastale i koje karakterizira visok autoritet temeljen na znanju i autonomiji u donošenju odluka. Drugu skupinu čine profesije koje su nastale kao izravan proizvod industrijalizacije, odnosno inženjeri. One su znatno više vezane uz strogu podjelu rada formalne organizacije, imaju autoritet znanja, ali relativno nižu autonomiju u donošenju odluka zbog dominantne funkcije menadžera. Treću skupinu čine para – profesije, učitelji, medicinske sestre i socijalni radnici, za koje je potrebno uglavnom kraće školovanje, imaju manje prepoznatljivo područje djelovanja, izravno su vezane za birokratsku hijerarhiju i imaju malu autonomiju u donošenju odluka (Hrvatska enciklopedija).

Profesija sugerira visok status i pozitivnu percepciju javnosti. Visok status stječe se zadovoljavanjem niza uvjeta kao što je zahtjevno studiranje nakon složenog razredbenog postupka prilikom upisa na studij, provjerom kompetencija tijekom procesa uvođenja u zvanje – stažiranjem

ili pripravništvom, jasno definiranom bazom znanja, oslobođenjem od laičke supervizije i autonomijom u donošenju odluka važnih za profesiju bez uplitanja ljudi koji nisu članovi profesije. Autonomija je utemeljena na znanju i moralnom integritetu članova profesije. Od velike je važnosti i etički kodeks koji definira sama profesija putem asocijacije ili komore zadužene za reguliranje pitanja važnih za profesiju. Drugim riječima, profesiju možemo definirati kao „zanimanje koje nastoji samo sebe regulirati tako da razvija konsenzus među članovima o tome što trebaju znati i sustav licenciranja koji osigurava primjenu tih znanja te poštivanje etičkog kodeksa“ (Fatović, 2016).

Budući da odgojitelj sudjeluje u izgrađivanju i formiranju čovjeka kao najveće vrijednosti, njegova je odgovornost vrlo značajna. Pred odgojitelja su postavljene mnogobrojne zadaće kao što je organizacija, planiranje i vođenje odgojno – obrazovnog procesa, praćenje i procjenjivanje razvoja i napretka djece koristeći razne instrumente, osiguravanje materijala za uređenje prostora i onih za igru, poticanje zajedništva djece podržavajućom komunikacijom, osmišljavanje i primjenjivanje strategije smislenog učenja, obavljanje rutinskih poslova kao što je zadovoljavanje osnovnih dječjih potreba, njega i briga za sigurnost i zdravlje djece. Odgojitelj poznaje pedagogiju, didaktiku i metodike u kojima je ljudsko iskustvo u vještini odgajanja i obrazovanja. Njegova opća i stručna naobrazba, njegove sposobnosti, duhovne i etičke vrijednosti, njegov odnos prema radu i djeci neposredno utječu na uspješan rezultat odgoja. Uspješna odgojna djelatnost s djecom pretpostavlja razumijevanje njihovih mogućnosti i osjećaja, ljubav, toplinu i stalna ohrabivanja te stvaranje takvih situacija u kojima djeca mogu doživljavati radost stvaranja i uspjeha. Odgojno – obrazovni proces kreativan je čin, to je oblik odgojiteljeva samoostvarenja u kojem odgojna djelatnost ovisi o njegovoj sposobnosti i vrijedi upravo toliko koliko i sam odgojitelj (Lučić, 2007).

Prema svemu navedenome, odgojiteljski poziv jest profesija i možemo zaključiti da ima visok status, dok je percepcija javnosti upitna.

Odgojitelji u medijima

U današnjem tehnološki naprednom društvu masovni su mediji postali glavna informativna sredstva i izvori raznolikih zabavnih sadržaja koji su ponajviše usmjereni na privlačenje što većega broja korisnika. Obavijesti o događanjima na svim paralelama i meridijanima diljem planete prenose se velikom brzinom, pomoću radija, televizije i sve prisutnog, neizbježnog interneta. Upravo brzina protoka informacija dovodi u pitanje vjerodostojnost posrednih sadržaja, njihovu provjerenost i točnost, za što je potrebno određeno vrijeme, a ono novinarima više nije na raspolaganju. Budući da su masovni mediji prisutni u društvenom i privatnom životu suvremenoga čovjeka, uz sve prednosti koje nude postavlja se i pitanje o njihovu mogućem štetnom utjecaju plasiranjem neprovjerenih i netočnih informacija, poluistina i nagađanja, što se sve može svesti pod pojam manipuliranja kao ključan pojam u području medijske etike. Masovni mediji, osim sveopćoj informiranosti društva, doprinose i mijenjanju obrazaca društvenoga ophođenja među mladima, kao i njihova ponašanja u odnosu na sve druge pripadnike društva i društvene događaje (Knezović i Maksimović, 2016).

Pretražujući razne medijske portale, poražavajuće je koliko puno članaka u naslovu sadrži riječi *teta u vrtiću*, a koliko je malo onih gdje u naslovu piše *odgojiteljica*. Često kontekst vijesti, je li dobra ili loša, odgojiteljima nije niti bitan kada je iz naslova očito prisutno omalovažavanje i pojednostavljivanje profesije. Za usporedbu, ne postoji članak u čijem naslovu piše kako je *striček doktor* uspješno obavio operaciju ili kako je *teta arhitektica* odlično isprojektirala zgradu.

Zagrebačka vrtićka teta ukrala pažnju na otvorenju Pula Film Festivala

Index Magazin
18.7.2021.

Slika 1 Naslov s portala Index

Cijeli dan s djecom... Odgajatelj do 3, mama od 3!

20. studeni 2016.

Kako je to biti teta u vrtiću i brinuti ponekad i o 30. djece, a kad završi smjena trčati kući svome djetetu, doznali smo iz prve ruke!

Slika 2 Naslov s portala Gloria

STIGAO IZ SLAVONIJE

NIŠTA MU NIJE TEŠKO, A DJECA GA OBOŽAVAJU Evo kako je mačo vojnik prekriven tetovažama postao prva kaštelanska - teta u vrtiću!

Piše: Slobodna Dalmacija Objavljeno: 06. rujan 2018. 10:44

Slika 3 Naslov s portala Jutarnji list

Regija | Fightsite hr | 08. studeni 2019.

Teta iz vrtića postala teta u ringu i pokorava Europu

Slika 4 Naslov s portala Fightsite

FAŽANA

VELIKA POBJEDA TETA U VRTIĆU Zaprijetile štrajkom pa si uspjele isposlovati prvu povišicu od 2008. godine

Piše: Hina Objavljeno: 18. veljača 2017. 12:42

Slika 5 Naslov s portala Jutarnji list

KORONA U VRTIĆIMA

U Dubrovniku zatvoren vrtić, u Goričanu zaražena teta, cijela jaslička grupa u samoizolaciji

Piše [Astrid Čada](#), četvrtak, 3.9.2020. u 13:53

Slika 6 Naslov s portala 24 sata

KORONA OPET POSVUDA

Covid-19 u zagrebačkom vrtiću: Zaraženo dijete, tete u izolaciji, ostali klinci moraju se testirati

Piše [Bojana Mrvoš Pavić](#), četvrtak, 25.6.2020. u 11:38

Slika 7 Naslov s portala 24 sata

NOVA STRATEGIJA ZA ORUŽJE

Amerika naoružava učitelje i tete u vrtićima

Slika 8 Naslov s portala Večernji list

Premda su paradigme odgojno – obrazovnih i društvenih znanosti koje artikuliraju suvremenu sliku djeteta duboko ukorijenjene u sustav vrijednosti profesionalaca, potrebno je sustavno raditi na promociji i prezentaciji uloge ranoga i predškolskog odgoja unutar obrazovnog sustava, a odgovornost za tu vrstu aktivizma pripada upravo profesionalcima iz sustava ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja (Fatović, 2016).

Upravo s tim ciljem, 2021. godine službeno je osnovana udruga SIDRO koja se bavi podizanjem svijesti o važnosti rada odgojitelja. Glavni cilj udruge jest postići promjene kojima će

svako dijete imati jednako siguran, dostupan i kvalitetan vrtić, no zastupaju sve sudionike sustava ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja, prvenstveno odgojitelje. Kao glavnu nit vodilju i slogan na svojim društvenim mrežama koriste *hashtag odgojitelj nije teta* kako bi potakli javnost na promjenu oslovljavanja zanimanja koje je puno više od *tete*.

Slika 9 Slogan udruge SIDRO

Slika 10 Simbol udruge SIDRO

Istraživanje

Cilj istraživanja jest ispitati mišljenje javnosti o poštivanju odgojiteljske profesije, ima li oslovljavanje odgojitelja veze s kvalitetom odrađenog posla i postoje li predrasude vezane uz oslovljavanje i posao odgojitelja.

Istraživačka pitanja:

1. Je li oslovljavanje odgojitelja odraz profesionalizma?
2. Je li javnost svjesna kompleksnosti poziva i rada odgojitelja?

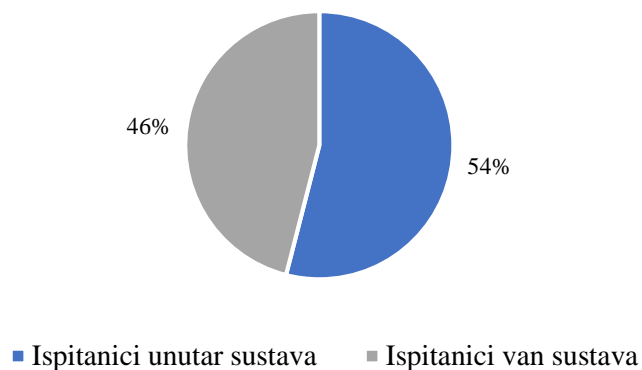
Hipoteze:

1. Način oslovljavanja odgojitelja ima veze s time koliko javnost poštuje odgojiteljsku profesiju.
2. Način oslovljavanja utječe na kvalitetu rada odgojitelja.

Metoda

Za potrebe ovog istraživanja, od 29. ožujka do 23. travnja 2021. godine proveden je anonimni online anketni upitnik kojem je cilj bio ispitati kako se javnost odnosi prema profesiji odgojitelja. Ukupni broj ispitanika je 350, a nakon prvog pitanja, podijeljeni su u dvije skupine: oni koji su sadašnji ili budući radnici odgojno – obrazovnog sustava (N=189) i oni koji to nisu (N=161). Ispitanici prve skupine su imali 20 pitanja, od čega ih je 5 bilo informativnog karaktera (spol, razina obrazovanja, mjesto i pozicija zaposlenja, godine radnog staža). Preostalih 15 pitanja bilo je otvorenog tipa kako bi ispitanici mogli izraziti svoje mišljenje. Ispitanici druge skupine, oni koji nisu sadašnji ni budući radnici odgojno – obrazovnog sustava imali su 15 pitanja, od čega 4 informativnog karaktera (spol, razina obrazovanja, dob i doticaj s odgojno – obrazovnim sustavom) te preostalih 11 pitanja također otvorenog tipa za izražavanje mišljenja.

Grafikon 1 *Raspodjela ispitanika prema pripadnosti sustavu*

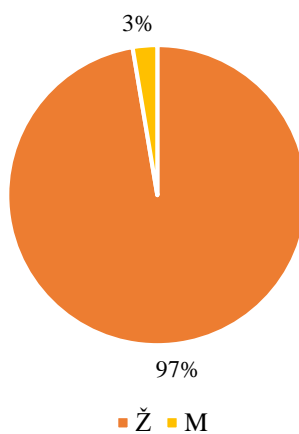

Rezultati i rasprava

Budući i sadašnji radnici unutar odgojno – obrazovnog sustava

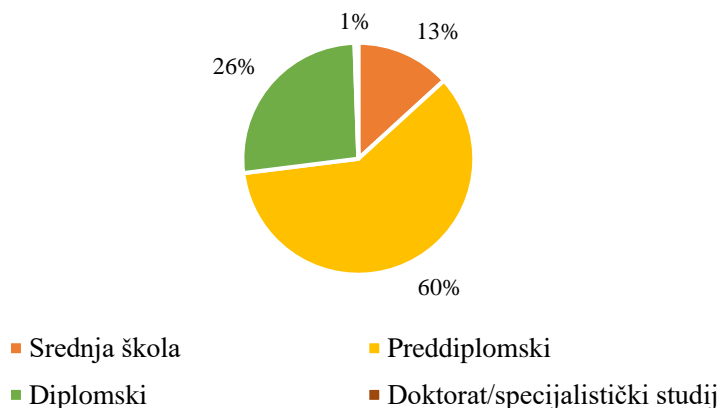
S obzirom na to da je odgojno – obrazovni sustav pretežno zastupljen ženskim spolom, ne čudi da je 184 ispitanika ženskog, a tek 5 muškog spola.

Grafikon 2 *Raspodjela ispitanika prema spolu*

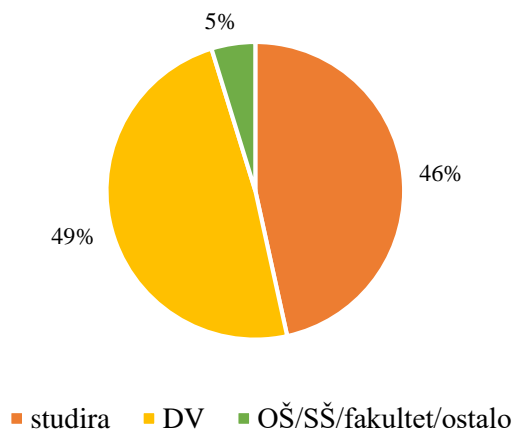
Prema stupnju završenog obrazovanja, najviše ispitanika završilo je preddiplomski studij, njih 113. Po brojnosti, slijede ih ispitanici koji su završili diplomski studij što iznosi 50 ispitanika. 25 ispitanika je završilo srednjoškolsko obrazovanje, a 1 ispitanik završio je doktorski ili poslijediplomski specijalistički studij.

Grafikon 3 *Raspodjela ispitanika prema stupnju završenog obrazovanja*

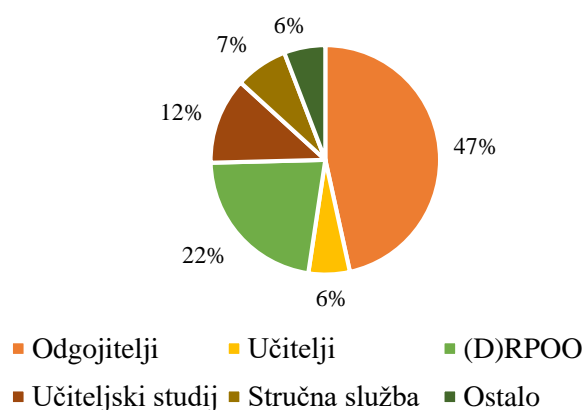
Od 189 ispitanih u ovoj skupini, na pitanje gdje rade, 73 ih još uvijek samo studira, 74 ih je zaposleno u dječjem vrtiću, 18 ih se izjasnilo kako istovremeno i radi u dječjem vrtiću i studira, 2 ih studira i radi na fakultetu. 9 ispitanika je zaposleno samo u osnovnoj školi, 5 samo u srednjoj školi, dok se jedna osoba izjasnila kako radi i u osnovnoj i u srednjoj školi. 5 ispitanika se izjasnilo kako radi na fakultetu, jedna osoba je zaposlena u rehabilitacijskom centru, a jedna vodi vlastite online radionice za sve uzraste.

Grafikon 4 *Raspodjela ispitanika prema mjestu rada*

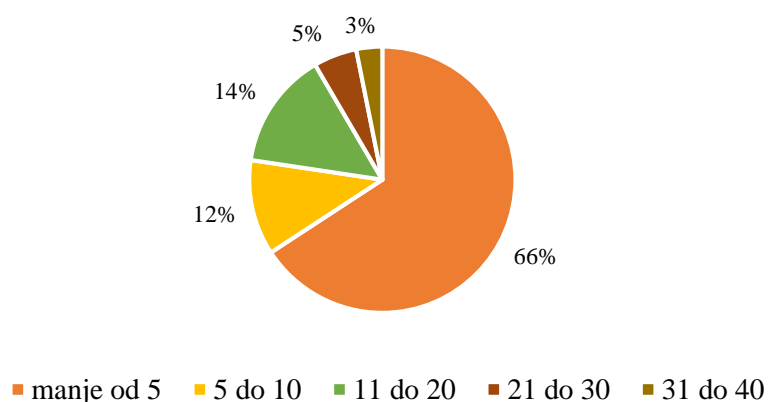
Na pitanje na kojoj poziciji rade ili što studiraju, ispitanici su odgovorili sljedeće: 88 ih je odgojitelja, 11 ih je učitelja, 14 ispitanika je zaposleno u stručnoj službi (ravnateljice, psihologinje, pedagoginje, asistenti u nastavi, rehabilitatori i slično). Od onih koji studiraju, 42 ispitanika su studenti studija ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja (28 preddiplomske, 14 diplomske razine), 23 su studenti učiteljskog studija, a preostalih 11 su studenti smjerova s kojima se kasnije može raditi u odgojno – obrazovnom sustavu (npr. fizika, matematika, komparativna književnost...).

Grafikon 5 Raspodjela ispitanika prema poziciji rada ili vrsti studija

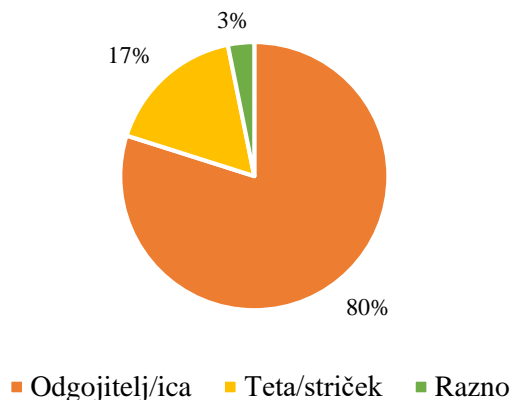
Od 189 ispitanika, 125 ih ima manje od 5 godina radnog staža, 22 ih je odgovorilo da imaju između 5 i 10 godina radnog staža, između 11 i 20 godina staža ima 27 ispitanih, između 21 i 30 godina 10 ispitanih, a onih s najviše godina radnog staža između 31 i 40 godine je 6 ispitanih.

Grafikon 6 Raspodjela ispitanika prema godinama radnog staža

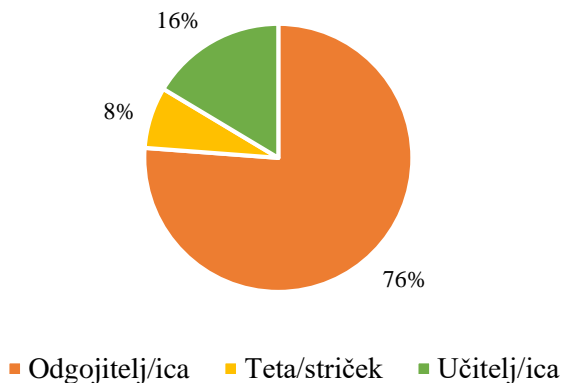
Na pitanje kako nazivaju osobu koja u vrtiću radi s djecom, ispitanici su odgovorili sljedeće: 151 ih naziva odgojitelj/ica, 32 teta u vrtiću, 2 teta odgojiteljica, a 4 ispitanika je odgovorilo kako u razgovoru s odraslima koristi termin odgojitelj, dok u razgovoru s djecom koriste termin teta.

Grafikon 7 *Raspodjela ispitanika prema oslovljavanju odgojitelja*

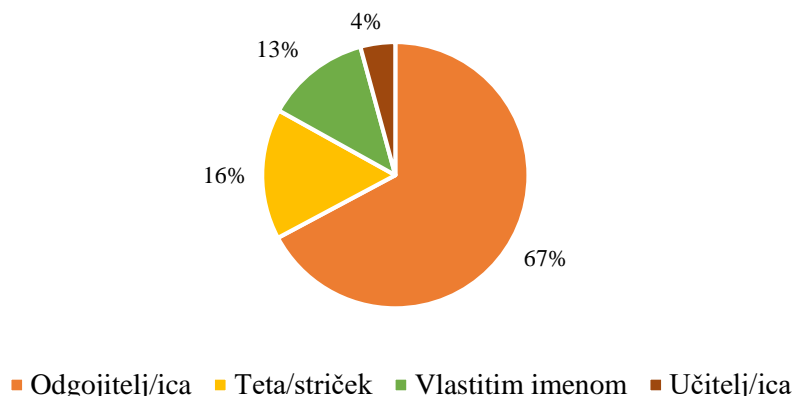
Od 189 ispitanika, 144 ih se izjasnilo kako je odgojitelj/ica najsmisleniji naziv za osobu koja radi u vrtiću s djecom, 31 ih se izjasnilo za naziv učitelj/ice, 14 ispitanika misli da je teta najsmisleniji naziv.

Grafikon 8 *Raspodjela ispitanika prema mišljenju za najsmisleniji naziv*

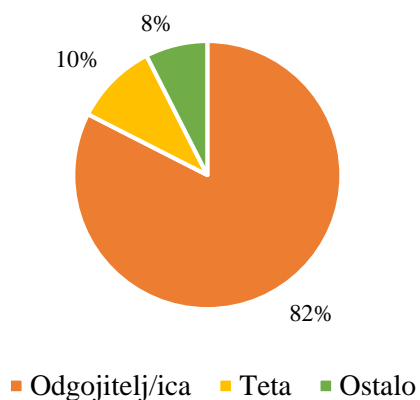
Na pitanje kako bi roditelji trebali zvati osobu koja radi s djecom u vrtiću, od 189 ispitanika, 127 ih je odgovorilo odgojitelj/ica, 30 ispitanika teta/striček, 24 ispitanika misli da je to vlastitim imenom, 8 učitelj/ica,

Grafikon 9 *Raspodjela ispitanika prema mišljenju oslovljavanja od strane roditelja*

Sljedećih 6 pitanja odnosilo se na sadašnje ili buduće radnike isključivo u dječjem vrtiću. Prvo je bilo kako oslovljavaju sami sebe, odnosno svoju profesiju. Od 160 odgovora, 132 ih se opredijelilo za odgovor odgojiteljice, 16 za odgovor teta/striček. Onaj dio odgovora koji je preostao, 12, odnosi se na stručne suradnike (pedagoginje, psihologinje, logopede...).

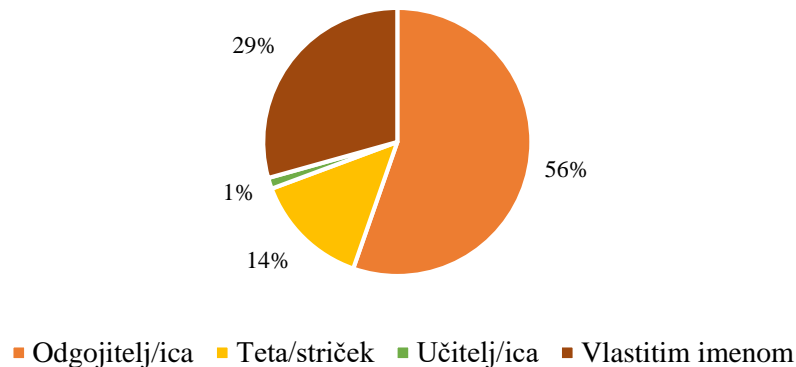
Grafikon 10 *Raspodjela ispitanika prema tome kako sami sebe oslovljavaju*

Sljedeće su ispitanici odgovarali kako bi voljeli da ih roditelji oslovljavaju. Od 160 odgovora, najviše ih je za odgovor odgojitelj/ica, 83 ispitanika. Za 21 ispitanika je to i dalje opcija teta/striček,

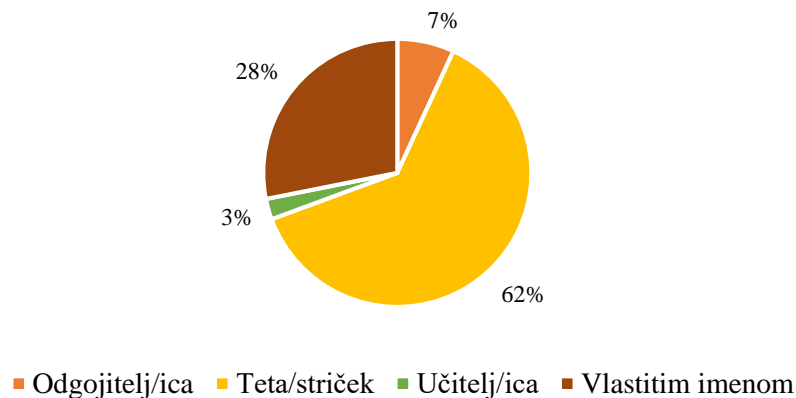
dvoje bi voljeli da ih se oslovljava s učitelj/ica, 44 ispitanika želi da ih se oslovljava vlastitim imenom.

Grafikon 11 *Raspodjela ispitanika prema preferenciji oslovljavanja od strane roditelja*

Treće pitanje je kako bi radnici u dječjem vrtiću voljeli da ih djeca oslovljavaju. Od 160 odgovora, najviše je otišlo odgovoru teta/striček, njih 100. Za 11 ispitanika je preferencija da ih djeca oslovljavaju s odgojitelj/ica, za 4 učitelj/ica, a za 45 ispitanika je da ih se oslovljava vlastitim imenom.

Grafikon 12 *Raspodjela ispitanika prema preferenciji oslovljavanja od strane djece*

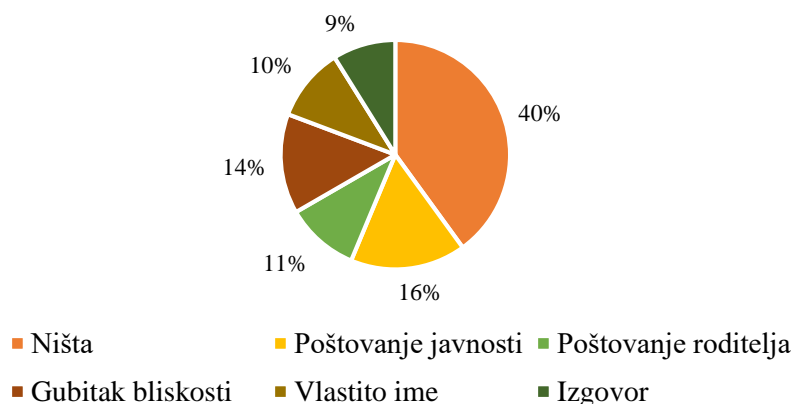
Sljedeće pitanje upućeno radnicima isključivo dječjih vrtića bilo je što bi se promijenilo kada ih djeca ne bi zvala „teta“. Od 137 prikupljenih odgovora, 54 ispitanika je reklo da se ništa ne bi promijenilo. Za 22 ispitanika to je pitanje poštovanja javnosti. Neki od odgovora: „Jednog dana promijenila bi se slika društva o poziciji odgojitelja u sustavu“; „Osjećala bih se kompetentnije i

stručnije“; „Struka bi dobila profesionalniji nivo“; „Globalno poštovanje prema našem poslu“; „Društveni položaj, bili bi ozbiljnije shvaćeni i više cijenjeni“; „Možda bi nas i drugi (odrasli) prestali zvati “tetama”.

Za 16 ispitanika, promjena bi bila u poštovanju koju se dobiva od roditelja. Neki od odgovora: „Roditelji bi mijenjali također naziv. Ako ništa, barem bi se zapitali zašto naziv teta nije prikladan i zašto je neki drugi prikladniji“; „Vjerujem da bi tada i roditelji počeli doživljavati odgojitelje kao odgojitelje, a ne kao *tete čuvalice*“; „Osjećala bi se da stvarno vrijedim i da roditelji imaju poštovanja te da cijene moj rad“; „Roditelji bi možda više cijenili i poštivali odgojitelje“.

Gubitak bliskosti s djecom brine 19 ispitanika, mišljenja su da bi odnos postao hladniji i izgubila bi se toplina zvanja i tradicija. 14 ih je reklo kako im je zamjena vlastitim imenom u redu s obzirom na to da djeca većinom ionako izgovaraju teta + ime pa eliminacija riječi *teta* iz oslovljavanja nije prevelika promjena djeci, dok se ostalih 12 ispitanika brine da bi im bilo što osim riječi *teta* bilo prekomplicirano za izgovor.

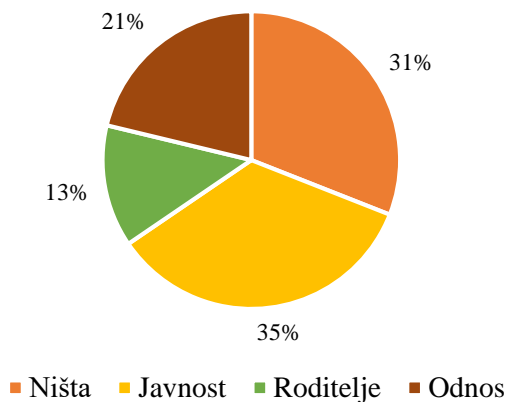
Grafikon 13 *Mišljenje ispitanika o promjenama oslovljavanja od strane djece*

Pitanje „Na što bi utjecalo drugačije oslovljavanje“, radnici dječjih vrtića odgovorili su *na ništa*, njih 35 od 114 primljenih odgovora. Njih 39 misli kako bi drugačije oslovljavanje utjecalo na javnost jer bi se profesija više poštivala, kako i koliko zaslužuje, „prestali bi nas tretirati kao tete čuvalice i počeli bi nas tretirati kao profesionalce u svom poslu“ samo je jedan u nizu sličnih odgovora. 24 ispitanika misli kako bi promjena oslovljavanja utjecala na odnos odgojitelja i djeteta, da bi se izgubila toplina odnosa i prisnost koju odgojitelji imaju s djecom. Preostalih 15 ispitanika

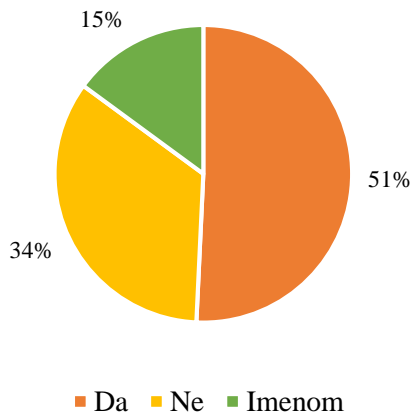
mišljenja je da bi promjena oslovljavanja utjecala na roditelje, da bi oni više cijenili stručnost i profesionalnost posla i odnosili se prema odgojiteljima s više poštovanja.

Grafikon 14 *Mišljenja utjecaja drugačijeg oslovljavanja*

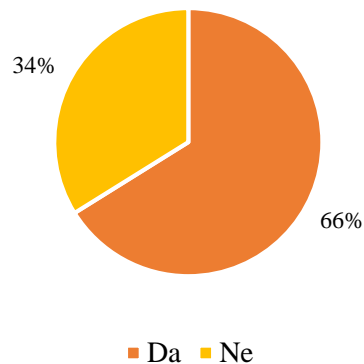
Trebaju li ih djeca oslovljavati s *teta*, radnici dječjih vrtića, njih 68 od 134 prikupljenih odgovora na ovo pitanje, većinski su odgovorili da, „jer se tako održava prisnost i povjerenje koje smo dobili od djece“, ali napominju da to vrijedi samo za djecu, ne i za roditelje jer ni odgojitelji njih ne zovu *mama/tata* već imenom ili s *gospođa/gospodin*. Za odgovor ne odlučilo se 46 ispitanika. Kao razloge navode kako se riječ „teta“ povezuje s čuvanjem djece, a odgojitelji rade puno više od toga i „jer tete ne žive u vrtiću, zato što mi nismo u rodu i nismo se sreli na cesti pa se pravimo pristojni“. Ostalih 20 ispitanika u svojim skupinama usvaja naviku toga da ih se oslovljava vlastitim imenom, bez dodatka prije njega.

Grafikon 15 *Potrebno oslovljavanje od strane djece*

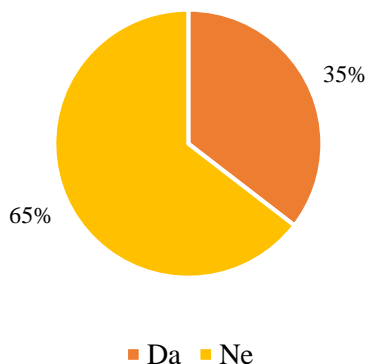
Od 189 ispitanika budućih i sadašnjih radnika odgojno – obrazovnog sustava, 125 ih je odgovorilo kako oslovljavanje od strane roditelja ima veze s time koliko poštuju profesiju i rad, 64 ih je odgovorilo kako poveznice nema.

Grafikon 16 *Raspodjela ispitanika prema korelaciji oslovljavanja i poštivanja rada*

S druge strane, na pitanje ima li oslovljavanje veze s time kako se obavlja posao, od 189 ispitanika, 122 ih je odgovorilo ne, a 67 je reklo kako ipak ima veze.

Grafikon 17 *Raspodjela ispitanika prema korelaciji oslovljavanja i rada*

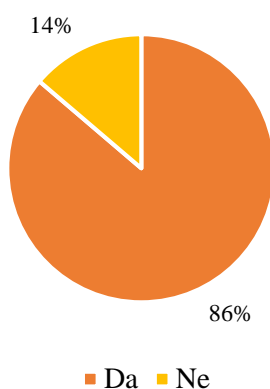

Obrazloženja se mogu podijeliti u nekoliko skupina. Oni koji su rekli kako oslovljavanje nema veze sa samim radom obrazlažu kako, ako postoji partnerstvo s roditeljima, onda će se poštivati i rad i to će se očitovati u samom odnosu, bez obzira kako ih se oslovljava i tvrde kako su važnija „dijela, a ne riječi“. Ispitanici koji vide poveznicu između oslovljavanja i rada navode kako ih ljuti što puno roditelja vrtić vidi kao čuvalište pa oslovljavanjem s riječju *teta* umanjuju njihovu

profesionalnost i kompetencije stečene obrazovanjem i iskustvom. Dio ispitanika ističe kako riječ *teta* pripada u obitelj i potrebno je odvojiti rod, vrtić nije „baka servis“ nego javna odgojno – obrazovna ustanova. Nekoliko ispitanika je dodalo i kako zapravo nije problem u roditeljima, već u ostatku javnosti koje bi trebale koristiti pravilni naziv za profesiju, a to ne čine (npr. mediji, ministar obrazovanja...).

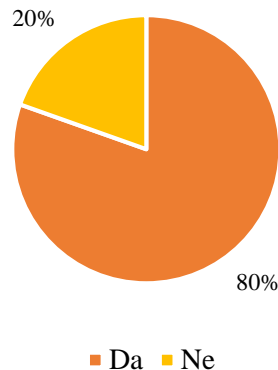
Na pitanje treba li fakultet utjecati na javno mišljenje o profesiji, 163 ispitanika je odgovorilo potvrdno, dok je ostalih 26 reklo ne.

Grafikon 18 *Raspodjela ispitanika prema mišljenju utjecaja fakulteta na mišljenje javnosti*

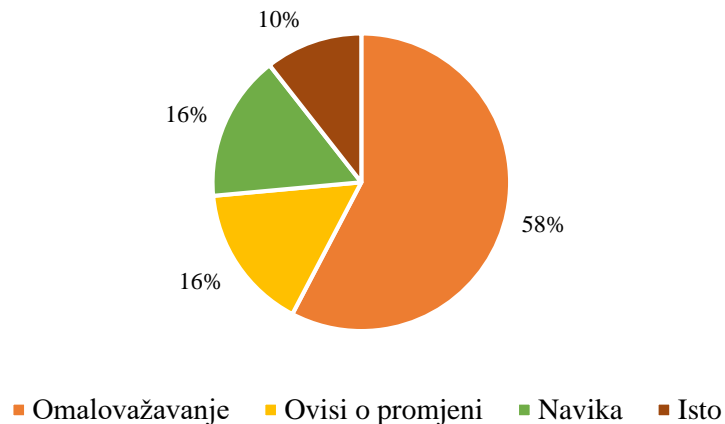
Od 189 ispitanika, 152 ih je reklo kako je zamijetilo mijenjanje titule i u drugim profesijama. Najčešći primjer navode kako medicinskog tehničara mnogi oslovljavaju s *medicinski brat*, općenito zaposleni u medicinskoj profesiji često dobiju drugi naziv. 37 ispitanika je odgovorilo kako nisu primijetili zamjenu titule u drugim profesijama i baš zato ih to i ljuti „jer se to događa samo u našem sustavu“.

Grafikon 19 *Raspodjela ispitanika prema zamijećenosti problema u drugim profesijama*

Zadnje pitanje skupini budućih i sadašnjih radnika bilo je kako se, one kojima se promijeni titula, doživljava radi toga. Najviše ispitanika, njih 79, odgovorilo je kako ih se omalovažava i smatra manje vrijednima, posramljuje ih se s nazivom koji ne odgovara njihovoj kompetentnosti i ozbiljnosti posla, „ljudi kao da pokušavaju poništiti sve godine studiranja i važnosti njihovog rada, doživljava ih se kao ljude koji su završili nekakvo trogodišnje (srednjoškolsko) obrazovanje, a ne da su magistri u svojoj profesiji“. 30 ispitanika je reklo kako ovisi jer se neke promjenom titule ponižava, a neke uzvisuje. Za 30 ispitanika je sveprisutna vjera kako navike neće prestati jer se oslovljavanje nekih zanimanja prenose s koljena na koljeno. 20 ispitanika tvrdi kako se osobe s promijenjenom titulom doživljava isto.

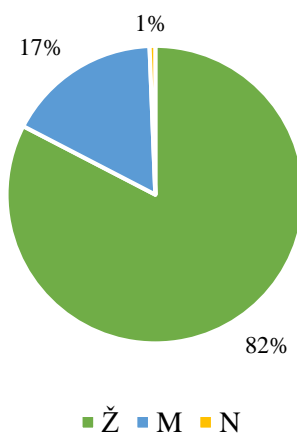
Grafikon 20 *Doživljaj kod promjene oslovljavanja titule*

Budući i sadašnji radnici izvan odgojno – obrazovnog sustava

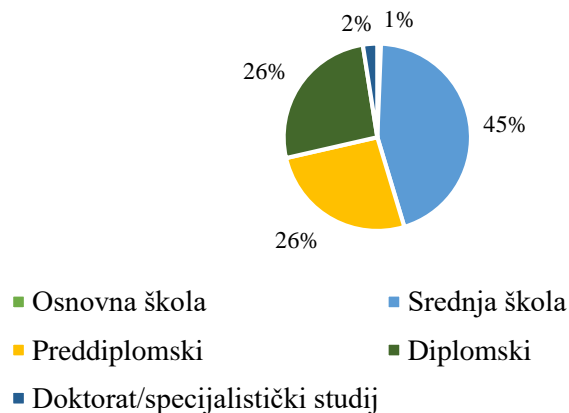
Od 161 ispitanika onih koji nisu radnici odgojno – obrazovnog sustava, 133 ispitanice su ženskog spola, 27 muškog i jedna osoba se nije željela izjasniti.

Grafikon 21 *Raspodjela ispitanika prema spolu*

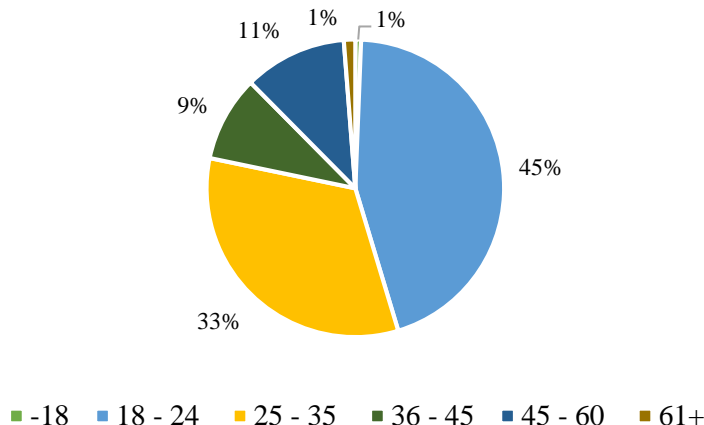
Prema stupnju završenog obrazovanja, jedna osoba je završila osnovnu školu, 72 ispitanika je završilo srednju školu, po isti broj, 42, ispitanika završilo je preddiplomsku i diplomsku razinu studentskog obrazovanja, a 4 ispitanika su završila doktorski ili poslijediplomski specijalistički studij.

Grafikon 22 *Raspodjela ispitanika prema stupnju završenog obrazovanja*

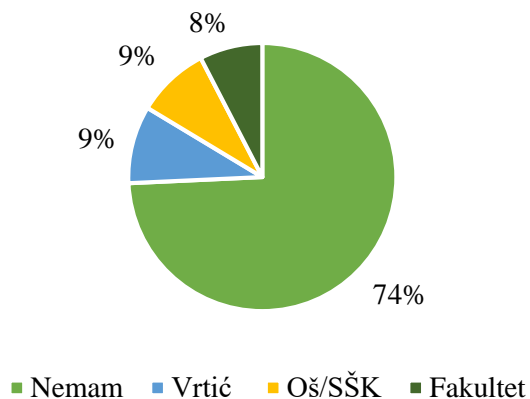
Od 161 ispitanika, jedna osoba je maloljetna, 72 ispitanika spada u dobnu skupinu između 18 i 24 godine, njih 53 u skupinu između 25 i 35 godina, 15 ispitanika je starosti između 36 i 45 godina, 18 između 45 i 60 godina i dvoje ispitanika je starije od 61 godine.

Grafikon 23 *Raspodjela ispitanika prema dobnoj skupini*

Na pitanje koliko doticaja imaju s odgojno – obrazovnim sustavom, najviše ispitanika je odgovorilo da osim vlastitog obrazovanja nemaju doticaja, njih 127 od 161. Da im je dijete polaznik dječjeg vrtića odgovorilo je 16, s osnovnom ili srednjom školom susreće se 15 ispitanika, a 13 ispitanika je reklo kako su im djeca studenti.

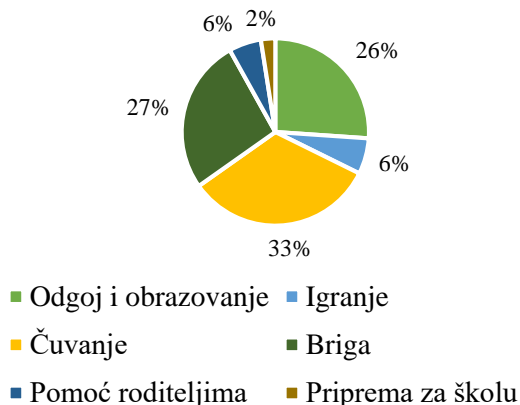
Grafikon 24 *Raspodjela ispitanika prema doticaju s odgojno - obrazovnim sustavom*

Upitani što je posao odgojitelja, 53 ispitanika odgovorilo je da je to čuvanje, a onda usputno i odgajanje. 43 ispitanika odgovorila su da se odgojitelji prvenstveno brinu za djecu i osiguravaju da su im zadovoljene osnovne životne potrebe. 42 ispitanika odgovorila su odgoj i obrazovanje, 10

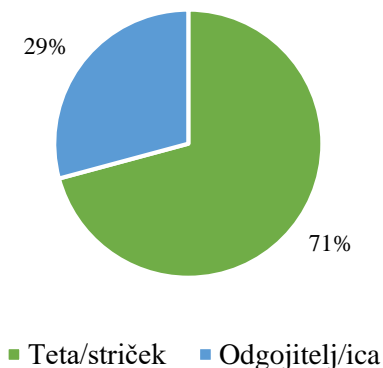
ispitanika tvrdi kako se odgojitelji samo igraju, ali tim putem i uče djecu korisnim vještinama. 9 ispitanika je odgovorilo kako su odgojitelji samo pomoć roditeljima dok su oni na pravom poslu. Najmanje, njih 4, odgovorilo je kako je posao odgojitelja pripremiti dijete za školu.

Grafikon 25 *Raspodjela ispitanika prema mišljenju opisa posla odgojitelja*

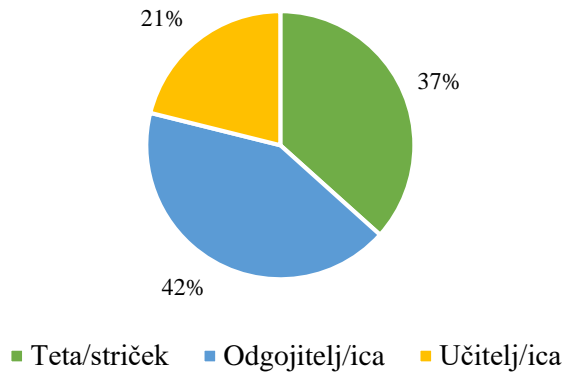
Na pitanje kako nazivaju osobu koja radi u vrtiću s djecom, ispitanici radnici izvan odgojno – obrazovnog sustava odgovorili su da ih 114 naziva teta/striček u vrtiću, a 47 odgojitelj/ica.

Grafikon 26 *Raspodjela ispitanika prema oslovljavanju odgojitelja*

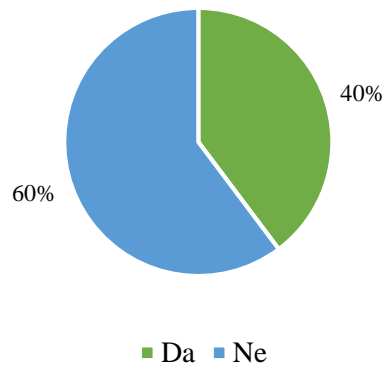
Prema njihovom mišljenju, najsmisleniji naziv za osobu koja radi u vrtiću s djecom je odgojitelj/ica za što se opredijelilo 68 ispitanika. 59 ispitanika odgovorilo je da je to teta/striček, a 34 ispitanika odabrala su opciju učitelj/ica.

Grafikon 27 *Raspodjela ispitanika prema mišljenju za najsmisleniji naziv*

Od 161 ispitanika radnika izvan odgojno – obrazovnog sustava, 97 ih je odgovorilo kako ne vidi poveznicu između oslovljavanja i poštivanja profesije i rada odgojitelja, a 64 ih je odgovorilo potvrdno, da poveznice ima.

Grafikon 28 *Raspodjela ispitanika prema korelaciji oslovljavanja i poštivanja rada*

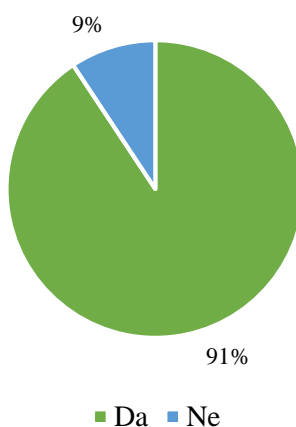

Obrazloženja se najviše svode na to kako je naziv *teta u vrtiću* dio navike i tradicije te je ujedno naziv laika koji nemaju namjeru omalovažavati radnike niti profesiju, već je to ustaljen naziv koji se na ovom prostoru koristi dugi niz godina. Povezano s tim, tu je i utjecaj okoline, „kada sam krenula u vrtić, sva ostala djeca, roditelji, svi oko mene su tetu zvali teta, pa sam i ja“. Dio ispitanika mišljenja je da oslovljavanje nema veze s poštovanjem, već se izraz teta koristi isključivo za lakšu komunikaciju s djecom, jer je njima lakše izgovoriti *teta* nego *odgojiteljica*. Svi se slažu da se poštovanje ne stječe niti pokazuje oslovljavanjem. Onaj dio ispitanika koji vidi poveznicu s

načinom oslovljavanja i poštovanjem ističe kako *teta* nije primjereno nazvati osobu koja se fakultetski obrazovala da bi radila na toj poziciji, podcjenjuje se njezina diploma, kompetencije i profesionalizam, a i jasno im je da „netko tko pričuva djecu, neka teta i odgojiteljica nisu isto“.

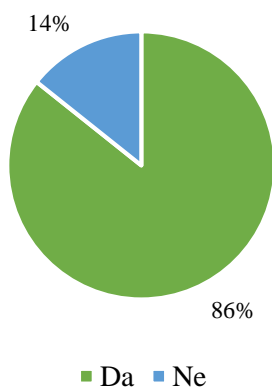
Od 161 ispitanika, njih 146 misli kako je potrebno završiti barem sveučilišni preddiplomski studij kako bi netko bio zaposlen na mjestu odgojitelja. 15 ispitanika to ne misli.

Grafikon 29 *Mišljenje o potrebi fakultetskog obrazovanja*

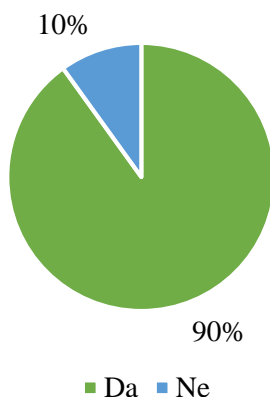
Da je zaista potrebno završiti barem sveučilišni preddiplomski studij zna 138 od 161 ispitanika dok njih 23 to ne zna.

Grafikon 30 *Raspodjela ispitanika prema saznanju o potrebi fakultetskog obrazovanja odgojitelja*

Upitani ima li im to smisla, da je za rad odgojitelja potrebno fakultetsko obrazovanje, 145 ispitanika odgovorilo je potvrdno. Ostalih 16 ispitanika odgovorilo je kako im to nema smisla.

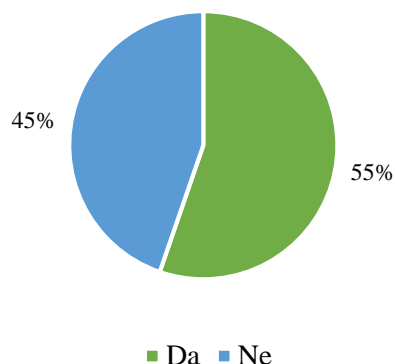
Grafikon 31 *Raspodjela ispitanika prema mišljenju o potrebi za fakultetskim obrazovanjem odgojitelja*

Ispitanici koji smatraju da fakultetsko obrazovanje za posao odgojitelja nije potrebno opravdavaju svoje mišljenje kako je s dobrim, primjerenim srednjoškolskim obrazovanjem moguće jednako dobro raditi taj posao, a zbog sve zahtjevnijih generacija koje dolaze, odgojitelji se ionako moraju dodatno obrazovati kroz razne stručne radionice i seminare. Neki tvrde kako je fakultetska diploma samo papir koji te ne nauči kako dobro raditi, puno je bitnije ima li osoba uopće afiniteta za rad s djecom. Kao dodatni razlog navodi se i činjenica da je fakultetsko obrazovanje kraće prisutno nego što su djeca i odgoj.

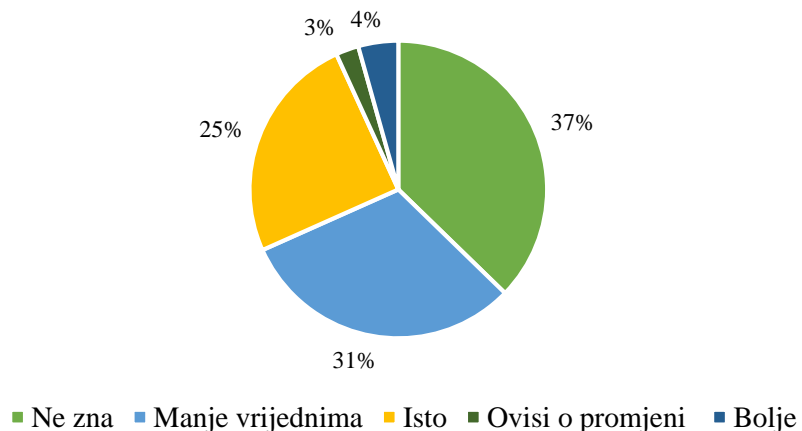
Na pitanje jesu li u još nekoj profesiji primijetili da se zaposlenicima mijenja titula, 72 od 161 ispitanika odgovorilo je potvrdno. Kao primjere naveli su kako fizioterapeute često zovu maseri, stiliste frizeri, magistre farmacije ljekarnici, često samo i prodavači, doktore znanosti samo po području u kojem rade (kemičari, filozofi...) i mnoge druge primjere. 89 ispitanika nije primijetilo ovakve situacije.

Grafikon 32 *Raspodjela ispitanika prema zamijećenosti problema u drugim profesijama*

Kako ih se doživljava radi zamjene titule, 60 od 161 ispitanika je reklo da ne zna. Njih 50 odgovorilo je da ih se sigurno doživljava manje vrijednima, kao needucirane ljude, kao da bi bilo tko s ulice mogao doći i obavljati njihov posao. 40 ispitanika tvrdi da se ništa ne mijenja, 7 ispitanika misli da promjena može biti i na bolje, a 4 ispitanika mišljenja su kako ovisi jer nekada može biti na bolje, a nekada na gore.

Grafikon 33 *Doživljaj kod promjene oslovljavanja titule*

Zaključak

Jezik se primarno smatra socijalnim fenomenom, odnosno sociokulturnim odrazom, a tu je i činjenica da je jezična stvarnost određena zajednicom govornika. Središnje pitanje etnografije komunikacije ili etnografije govora jest pitanje komunikacijske kompetencije koja određuje, odnosno usmjerava, govornu interakciju unutar neke govorne zajednice. Etnografija komunikacije određuje jezično djelovanje kao događaj uklopljen u interakcijsku situaciju (Glovacki – Bernardi i sur., 2001). Zbog dugogodišnje tradicije oslovljavanja odgojitelja *teta*, teško je iskorijeniti takvu naviku koja je prisutna na cijelom području Republike Hrvatske. Upravo radi toga što su roditelji odrasli s nazivom *teta*, preslikavaju naviku dalje na svoje dijete pa je tako svaka nepoznata odrasla osoba ženskog spola *teta*. *Teta u parku, teta u dućanu, teta u tramvaju, teta doktorica, teta zubarka*, ali je i odgojiteljica *teta* kojoj roditelji ipak ostavljaju svoje dijete, ono najvrjednije što imaju, a ne bi ostavili dijete ostalim navedenim *tetama*.

Rezultati istraživanja pokazali su kako oslovljavanje odgojitelja ima veze s poštovanjem profesije, ali ne utječe na kvalitetu rada i posla koji odgojitelji svakodnevno obavljaju. Poštovanje ne dolazi samo iz oslovljavanja, bitan je i kontekst u kojem se spominje odgojitelj. Netko može reći „*teta u vrtiću me danas naučila kako da lakše smirim dijete bez da moram podizati glas, stvarno mi je pomogla*“, dok će netko drugi reći „*odgajateljica me tako naživcirala jer govori kako mogu umiriti dijete bez vike, kao da ona išta zna o mom djetetu*“ ali oslovljavanje je prvi korak k tome kako bi javnost primijetila važnost i težinu odgojiteljske profesije. Veliku ulogu imaju i mediji, koji, kada bi odgojitelje oslovljavali pravilno, sigurno bi utjecali na mijenjanje percepcije javnosti.

Svi će se složiti da rijetko na čemu možemo zahvaliti pandemiji izazvanoj koronavirusom, ali odgojitelji su mu zahvalni jer su roditelji osvijestili količinu aktivnosti koja se provodi s djecom u vrtiću i koliko posla, energije, materijala, ali i znanja i vještina zahtjeva posao odgojitelja te su počeli puno više cijeniti i poštovati odgojitelje, bez obzira kako ih oslovljavaju. Dodatna poražavajuća činjenica proizašla iz istraživanja je kako okolina ima veliko poštovanje prema majkama, „*mama zna najbolje*“, ali nije jasno zašto odgojitelji nemaju istu razinu poštovanja, a rade isto – odgajaju, podižu, brinu se, podučavaju, igraju se, grle, vole – i to s većim brojem djece odjednom.

Literatura

Cutlip, S. M., Center, A. H., Broom, G. M. (2003.): *Odnosi s javnošću*. Zagreb: Mate: Zagrebačka škola ekonomije i menadžmenta.

Fatović, M. (2016.): Profesija i profesionalni razvoj odgojitelja, *Školski vjesnik: časopis za pedagoški teorijsku i praksu*, 65(4), 623-639.

Glovacki – Bernardi, Z., Kovačec, A., Mihaljević, M., Halwachs, D. W., Sornig, K., Penzinger, C., Schrodt, R. (2001.): *Uvod u lingvistiku*. Zagreb: Školska knjiga.

Hrvatska enciklopedija na adresi <http://www.enciklopedija.hr/> (9.8.2022.)

Klaić, B. (1984.): *Rječnik stranih riječi*. Zagreb: Nakladni zavod Matice hrvatske.

Knezović, K., Maksimović, I. (2016.): Manipulativna moć masovnih medija i etičke upitnosti njihova utjecaja na dijete, *Diacovensia: teološki prilozi*, 24(4), 645-666.

Lučić, K. (2007.): Odgojiteljska profesija u suvremenoj odgojno-obrazovnoj ustanovi, *Odgojne znanosti*, 9(13), 151-165.

Matić, A. (2020.): Povezanost sveučilišnog obrazovanja odgojitelja sa zadovoljstvom radom u dječjem vrtiću (diplomski rad). Sveučilište u Splitu, Filozofski fakultet: Odsjek za predškolski odgoj, Hrvatska.

Mendeš, B. (2010.): Povijesni razvoj sustava obrazovanja odgojitelja djece predškolske dobi u Hrvatskoj, *Školski vjesnik*, 59(2), 203-222.

Wikiwand na adresi <https://www.wikiwand.com/> (1.9.2022.)

Medijski članci:

Berišić, K. (20.11.2016.): Cijeli dan s djecom... Odgajatelj do 3, mama od 3! *Gloria* (<https://zivim.gloria.hr/zivim/rastem/cijeli-dan-s-djecom-odgajatelj-do-3-mama-od-3-8618249>).

Čada, A. (3.9.2020.): U Dubrovniku zatvoren vrtić, u Goričanu zaražena teta, cijela jaslička grupa u samoizolaciji. *24 sata* (<https://www.24sata.hr/news/zarazena-teta-u-medimurskom-vrticu-cijela-jaslicka-grupa-u-samoizolaciji-vec-osam-dana-714300>).

Fightsite (8.9.2019.): Teta iz vrtića postala teta u ringu i pokorava Europu (<https://fightsite.hr/fightsite/regija/teta-iz-vrtica-postala-teta-u-ring-u-i-pokorava-europu-9591718>).

Index Magazin (18.7.2021.): Zagrebačka vrtićka teta ukrala pažnju na otvorenju Pula Film Festivala (<https://www.index.hr/magazin/clanak/zagrebacka-vrticka-teta-ukrala-paznju-na-otvorenju-pula-film-festivala/2291424.aspx>).

Jutarnji list (6.9.2018.): Ništa mu nije teško, a djeca ga obožavaju! Evo kako je mačo vojnik prekriven tetovažama postao prva kaštelanska – teta u vrtiću (<https://www.jutarnji.hr/vijesti/hrvatska/nista-mu-nije-tesko-a-djeca-ga-obojavaju-evo-kako-je-maco-vojnik-prekriven-tetovazama-postao-prva-kastelanska-teta-u-vrticu-7797327>).

Jutarnji list (18.2.2017.): Velika pobjeda teta u vrtiću! Zaprijetile štrajkom pa si uspjele isposlovati prvu povišicu od 2008. godine (<https://www.jutarnji.hr/vijesti/hrvatska/velika-pobjeda-teta-u-vrticu-zaprijetile-strajkom-pa-si-uspjele-isposlovati-prvu-povisicu-od-2008-godine-5651491>).

Mrvoš Pavić, B. (25.6.2020.): Covid-19 u zagrebačkom vrtiću: zaraženo dijete, tete u izolaciji, ostali klinici moraju se testirati. *24 sata* (<https://www.24sata.hr/news/covid-19-u-zagrebackom-vrticu-zarazeno-dijete-tete-u-izolaciji-ostali-klinici-moraju-se-testirati-701819>).

Vlašić Smrekar, N. (3.8.2022.): Amerika naoružava učitelje i tete u vrtićima. *Večernji list* (<https://vecernji.hr/vijesti/amerika-naoruzava-ucitelje-i-tete-u-vrticima-1606389>).

Slike udruge SIDRO preuzete s Facebook stranice udruge 11.8.2022.

[\(https://www.facebook.com/SIDRO-odgojitelji-u-za%C5%A1titi-prava-djeteta-u-dje%C4%8Djem-vrti%C4%87u-132287921654668/\)](https://www.facebook.com/SIDRO-odgojitelji-u-za%C5%A1titi-prava-djeteta-u-dje%C4%8Djem-vrti%C4%87u-132287921654668/)

Prilog: Anketna pitanja

Radite li ili ćete raditi u sustavu odgoja i obrazovanja?

Da (odgovor usmjerava na sekciju Budući i sadašnji radnici odgojno – obrazovnog sustava)

Ne (odgovor usmjerava na sekciju Budući i sadašnji radnici van odgojno – obrazovnog sustava)

Sekcija Budući i sadašnji radnici odgojno – obrazovnog sustava:

1. Kojeg ste spola?

ženskog / muškog / ne želim se izjasniti

2. Koji je Vaš stupanj obrazovanja?

završena srednja škola

završen preddiplomski studij

završen diplomski studij

završen poslijediplomski specijalistički/doktorski studij

3. Gdje radite?

studiram / u dječjem vrtiću / u osnovnoj školi / u srednjoj školi / na fakultetu / ostalo

4. Na kojoj poziciji radite ili što studirate?

5. Koliko godina radnog staža imate?

manje od 5 / 5 – 10 / 11 – 20 / 21 – 30 / 31 – 40

6. Kako nazivate osobu koja radi u vrtiću s djecom?

7. Koji je, po Vama, najsmisleniji naziv?

teta/striček u vrtiću

odgojitelj/ica

učitelj/ica ranog i predškolskog odgoja

8. Kako bi roditelji trebali oslovljavati osobu koja radi s djecom u vrtiću?

9. Ako radite ili ćete raditi u vrtiću s djecom – kako oslovljavate sami sebe, odnosno svoju profesiju?

teta/striček u vrtiću

odgojitelj/ica

učitelj/ica ranog i predškolskog odgoja

upisati svoj odgovor

10. Ako radite ili ćete raditi u vrtiću s djecom – kako biste voljeli da Vas roditelji oslovljavaju?

teta/striček u vrtiću

odgojitelj/ica

učitelj/ica ranog i predškolskog odgoja

vlastitim imenom

11. Ako radite ili ćete raditi u vrtiću s djecom – kako biste voljeli da Vas djeca oslovljavaju?

teta/striček u vrtiću

odgojitelj/ica

učitelj/ica

vlastitim imenom

12. Što bi se promijenilo kada Vas djeca ne bi nazivala „tetom“?

13. Na što bi to utjecalo?

14. Trebaju li Vas djeca trebala oslovljavati s „teta“? Zašto?

15. Ima li način na koji Vas roditelji oslovljavaju veze s time koliko poštuju vašu profesiju i rad?

da / ne

16. Ima li način na koji Vas roditelji oslovljavaju veze sa samim radom?

da / ne

17. Molim Vas kratko obrazložite.

18. Treba li fakultet utjecati na javno mišljenje o profesiji?

da / ne

19. Jeste li u još nekoj profesiji zamijetili da se zaposlenicima mijenja titula?

20. Kako ih se doživljava radi toga?

Sekcija Budući i sadašnji radnici van odgojno – obrazovnog sustava:

1. Kojeg ste spola?

ženskog / muškog / ne želim se izjasniti

2. Koji je Vaš stupanj obrazovanja?

završena osnovna škola

završena srednja škola

završen preddiplomski studij

završen diplomski studij

završen poslijediplomski specijalistički/doktorski studij

3. U koju dobnu skupinu pripadate?

maloljetnik / 18 – 24 / 25 – 35 / 36 – 45 / 45 – 60 / 61 +

4. Koliko doticaja imate s odgojno – obrazovnim sustavom?

osim vlastitog obrazovanja nemam

dijete mi je polaznik vrtića

dijete mi je polaznik osnovne/srednje škole

dijete mi studira na fakultetu

5. Što je, po Vašem mišljenju, posao osobe koja radi u vrtiću s djecom?

6. Kako nazivate osobu koja radi u vrtiću s djecom?

7. Koji je, po Vama, najsmisleniji naziv?

teta/striček u vrtiću

odgojitelj/ica

učitelj/ica ranog i predškolskog odgoja

8. Ima li način na koji roditelji oslovljavaju veze s time koliko poštuju profesiju i rad osoba koje rade u vrtiću s djecom?

da / ne

9. Molim Vas kratko obrazložite.

10. Što mislite, je li za rad na tom mjestu potrebno završiti barem sveučilišni preddiplomski studij?

da / ne

11. Zna li da je za rad na tom mjestu potrebno završiti barem sveučilišni preddiplomski studij?

da / ne

12. Ima li Vam smisla da je za rad s djecom u vrtiću potrebno završiti studij?

da / ne

13. Ako ste na prethodno pitanje odgovorili "ne", molim Vas da kratko obrazložite.

14. Jeste li u još nekoj profesiji zamijetili da se zaposlenicima mijenja titula?

15. Kako ih se doživljava radi toga?

Izjava o izvornosti rada diplomskog rada

Izjavljujem da je moj diplomski rad izvorni rezultat mojeg rada te da se u izradi istoga nisam koristila drugim izvorima osim onih koji su u njemu navedeni.

Izabela Kisić

(vlastoručni potpis studenta)